РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАТИЧКО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ

ИНФОРМАТИВНИ БИЛТЕН

БРОЈ ***7/8***

2010.

Одељење за информатичко-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од двадесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за Индок и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и при том бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе: **http://bpp.uzzpro.gov.rs,** а БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси: **http://www.uzzpro.gov.rs**.

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу на следећим пунктовима:

1. Немањина бр. 22-26,
   телефон: 3616-296, 3613-734 /лок. 1620 и 1104

2. Андрићев венац бр. 1,
   библиотека, телефон: 3043-078

или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења

Сарадници: Видосава Шундић, документалиста – информатичар
Гордан Горуновић, референт
Вера Ловић, оператер
Дејан Станојловић, референт
Радмила Тубин-Михајловић, оператер
Далибор Исаиловић, помоћни књижничар

Компјутерска обрада: Миланка Катић, веб пројектант и програмер
Александар Парезановић, веб пројектант и програмер
Радинка Мићовић, програмер
Одељење за информатичко – документационе и библиотечке послове

ШТАМПА:

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и града Београда

2. Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе

3. Преглед садржаја нових бројева часописа

4. Преглед старих публикација

5. Преглед нових књига

6. Листа најчитанијих књига

1

ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Зеленортска острва, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Лисабону, Душка Лопандића, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Боливаријанској Републици Венецуели, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Бразилији, Душана Гајића, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Боливаријанској Републици Венецуели, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Бразилији, Љубомира Милића, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Републике Ирак о сарадњи и војној обуци за ирачке оружане снаге, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Краљевине Шпаније о сарадњи у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Краљевине Норвешке о сарадњи у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске о размени и узајамној заштити поверљивих информација у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Македоније о сарадњи у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о сарадњи у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума о сарадњи између Републике Србије и Републике Португал у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Савета министара Србије и Црне Горе и Владе Савезне Републике Немачке о војној сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске о сарадњи у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Швајцарске Конфедерације о олакшаној процедури за издавање виза, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Казахстан о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Краљевине Норвешке о олакшаној процедури за издавање виза, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума о оснивању и Статута Европске организације за јавно право, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције о достављању у иностранству судских и вансудских аката у грађанским и трговачким стварима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције о извођењу доказа у иностранству у грађанским и трговачким стварима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Црне Горе о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Црне Горе о изручењу, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Црне Горе о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о судским вештацима, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Закон о изменама и допунама Закона о Агенцији за борбу против корупције, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Уредба о изменама Уредбе о номенклатури статистичких територијалних јединица, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Уредба о допуни Уредбе о службама Владе, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2010

Уредба о измени Уредбе о оснивању Канцеларије за европске интеграције, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2010

Уредба о врсти, облику и садржају службене легитимације и изгледу значке Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Уредба о садржини, облику и начину достављања сертификата за приступ тајним подацима, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Пословник Народне Скупштине, Службени гласник Републике Србије бр. 52/2010

Одлука о усвајању Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Одлука о учешћу припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Одлука о образовању Радне групе за израду Националног акционог плана Републике Србије за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација –Жене, мир и безбедност, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Одлука о избору Сабахудина Тахировића за судију Уставног суда, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Одлука о одржавању електронске скупштине, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Одлука о именовању Томислава Стојковића за судију Уставног суда, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Тераму, Република Италија, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Одлука о наставку рада Амбасаде Републике Србије у Демократској Републици Конго, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Одлука о отварању Генералног конзулата Републике Србије у Либервилу, Република Габон, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2010

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Каноу, Савезна Република Нигерија, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Одлука о избору судија на сталну функцију у судовима опште надлежности и посебне надлежности, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Одлука о наставку активности Републике Србије у одбрани суверенитета и територијалног интегритета Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Лими, Република Перу, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Одлука о престанку функције гувернера Народне банке Србије, Радована Јелашића, Службени гласник Републике Србије бр. 52/2010

Одлука о избору гувернера Народне банке Србије, Дејана Шошкића, Службени гласник Републике Србије бр. 52/2010

Одлука о избору члана Високог савета судства, Предрага Димитријевића, Службени гласник Републике Србије бр. 52/2010

Одлука о избору председника Савета гувернера Народне банке Србије, Бошка Живковића, Службени гласник Републике Србије бр. 52/2010

Одлука о изменама Одлуке о образовању Комисије за нестала лица, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Одлука о допуни Одлуке о одређивању великих техничких система од значаја за одбрану, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Решење о постављењу почасног конзула Републике Србије у Кошицама, Словачка Република, Еве Декановске, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Решење о постављењу почасног конзула Републике Србије на Крфу, Република Грчка, Спиридона Масторaса, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Решење о постављењу почасног конзула Републике Србије у Даблину, Ирска, Живка Јакшића, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Стратегија за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010. до 2015. године, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Извештај о резултатима гласања на поновним изборима за Национални савет буњевачке националне мањине 18. јула 2010. године и коначним резултатима за избор Националног савета савета буњевачке националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Службени лист града Београда

Одлука о измени и допуни Одлуке о Градској управи града Београда, Службени лист града Београда бр. 23/2010

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о техничкој и финансијској сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12. августа 1949. о усвајању додатног знака распознавања (Протокол III), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о економској сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о сарадњи у области инфраструктурних пројеката, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума о економској сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Црне Горе, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Црне Горе о узајамном подстицању и заштити улагања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Републике Португала о узајамном подстицању и заштити улагања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума о економској и техничкој сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Државе Кувајт, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Државе Кувајт о сарадњи у области туризма, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције о привременом увозу, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Малте о избегавању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Протокола између Владе Републике Србије и Владе Чешке Републике уз уговор између Савета министара Србије и Црне Горе и Владе Чешке Републике о избегавању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак и на имовину, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Естоније о избегавању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Ирске о избегавању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Велике Социјалистичке Народне Либијске Арапске Џамахирије о избегавању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Уговора између Владе Републике Србије и Владе Државе Катар о избегавању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Регионалног центра за животну средину за Централну и Источну Европу о правном статусу Регионалног центра за животну средину у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума о сарадњи између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Европског центра за средњерочне прогнозе времена (ЕЦСПВ), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Протокола о стратешкој процени утицаја на животну средину уз Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Међународне конвенције о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем погонском нафтом, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Међународне конвенције о контроли штетних система који се користе против обрастања на бродовима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Протокола из 1997. године о изменама и допунама Међународне конвенције о спречавању загађења мора са бродова из 1973. године, измењене и допуњене Протоколом из 1978. године, који се на њу односи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о допуни Закона о потврђивању Протокола од 3. јуна 1999. године о изменама Конвенције о међународним железничким превозима (COTIF) од 9. маја 1980. године (Протокол из 1999) и Конвенције о међународним железничким превозима (COTIF) од 9. маја 1980. године у верзији на основу Протокола о изменама од 3. јуна 1999. године, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума о фондацијској сарадњи "Трансевропска железница (TEP)", Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Црне Горе о граничној контроли у железничком саобраћају, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Протокола из 2005. године о изменама и допунама Конвенције о сузбијању незаконитих радњи уперених против безбедности поморске пловидбе, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Будимпештанске конвенције о уговору о превозу робе на унутрашњим водним путевима (CMNI), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума о фондацијској сарадњи „Трансевропска железница (TER)“, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Црне Горе о превозу путника и ствари у међународном друмском саобраћају, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Мађарске о међународном комбинованом транспорту робе и логистичким услугама, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Исламске Републике Иран о међународном друмском превозу путника и ствари, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Швајцарског Савезног већа о превозу путника и ствари у друмском саобраћају, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Амандмана на члан XII (c) (ii) Споразума о Међународној телекомуникационој сателитској организацији (ITSO), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о проглашењу Закона о потврђивању аката којима се мењају Устав и Конвенција Међународног савеза за телекомуникације, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Индије о сарадњи у области пољопривреде и сродним секторима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Државе Израел о сарадњи у области пољопривреде, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Исламске Републике Иран о сарадњи у области ветерине и заштите здравља животиња, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Европске конвенције о заштити кичмењака намењених за огледне и друге научне сврхе измењене Протоколом о измени Европске конвенције о заштити кичмењака намењених за огледне и друге научне сврхе, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Допунског споразума уз Основни споразум о техничкој сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Федеративне Републике Бразила о сарадњи у области ветерине, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера и Амандмана на чл. 25. и 26. Конвенције о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Европске конвенције о међународном транспорту опасног терета у друмском саобраћају (ADR 2007), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 2/2010

Закон о потврђивању Европског споразума о међународном транспорту опасног терета на унутрашњим пловним путевима (ADN), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 3/2010

Закон о потврђивању Завршних аката Регионалне конференције о радио-комуникацијама за планирање дигиталне терестријалне радиодифузне службе у деловима Региона 1 и 3, у фреквенцијским опсезима 174-230 MHz и 470-862 MHz (RRC-06), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2010

Закон о потврђивању Финансијског уговора (Истраживање и развој у јавном сектору) између Републике Србије и Европске инвестиционе банке, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 5/2010

Закон о потврђивању Уговора о донацији (Олакшице за инфраструктурне пројекте за локални оквир) у оквиру ИПА 2008 мулти-корисничког програма између Европске инвестиционе банке и Републике Србије и града Београда, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 5/2010

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању о институционалном оквиру Иницијативе за превенцију и спремност у случају катастрофа за регион југоисточне Европе, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 5/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Хрватске о пловидби пловним путевима на унутрашњим водама и њиховом техничком одржавању, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 5/2010

Закон о потврђивању Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 6/2010

Закон о потврђивању Меморандума о сагласности између Републике Србије и Европске заједнице о учешћу Републике Србије у програму Заједнице „Програм подршке развоју политике информационо-комуникационих технологија (ICT PSP) Оквирног програма за конкурентност и иновативност (CIP) (од 2007. до 2013. године)“, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2010

Закон о електронским комуникацијама, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Закон о подстицању грађевинске индустрије Републике Србије у условима економске кризе, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Закон о трговини, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Закон о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Уредба о критеријумима и начину одобравања програма и пројеката који се реализују у оквиру Механизма чистог развоја, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Уредба о репрограмирању и ослобађању плаћања затезне камате по одобреним дугорочним кредитима датим за финансирање регистрованих пољопривредних газдинстава физичким и правним лицима у циљу подстицања развоја пољопривредне производње, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Уредба о ослобађању плаћања затезне камате по одобреним краткорочним кредитима датим физичким лицима за финансирање регистрованих пољопривредних газдинстава у циљу подстицања развоја пољопривредне производње, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима и начину коришћења средстава за рурални развој кроз подршку активностима усмереним на стварање производа са већом додатом вредношћу у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Уредба о утврђивању Листе техничких уређаја и предмета за које постоји обавеза плаћања посебне накнаде носиоцима ауторског и сродних права, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Уредба о садржини Регистра пријава и Регистра топографија и садржини захтева за признање права на топографију у поступку за правну заштиту топографија интегрисаних кола, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Уредба о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Уредба о начину и поступку остваривања права на конверзију права коришћења на грађевинском земљишту у право својине, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о критеријумима и поступку за утврђивање висине накнаде по основу конверзије права за лица која имају право на конверзију уз накнаду, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о коришћењу подстицаја произвођачима пољопривредних и прехрамбених производа за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Уредба о начину предлагања кандидата за чланове Националног савета за регионални развој, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Уредба о условима и начину коришћења подстицајних средстава за субвенционисање трошкова складиштења пшенице, дурум пшенице и кукуруза у јавна складишта рода 2010. године и смрзнуте малине рода 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима за испоруку природног гаса, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о средствима посебне намене, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2010

Уредба о ближим условима за издавање, коришћење и укидање дозвола за извоз, увоз, односно транзит робе и распореду квота, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима и начину подстицања производње, ремонта и продаје грађевинских машина и теретних моторних возила-камиона и спровођења субвенционисане куповине теретних моторних возила-камиона произведених у Републици Србији заменом старо за ново у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Уредба о примени Међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Уредба о измени и допуни Уредбе о привременим условима за обављање промета брашна, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Уредба о коришћењу подстицајних средстава за подизање производних засада јагоде за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Уредба о коришћењу структурних подстицаја за крчење заражених винограда за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Уредба о измени Уредбе о мерама подршке грађевинској инспекцији кроз субвенционисање камате за стамбене кредите и дугорочно стамбено кредитирање у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о условима за ослобађање обавезе плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о измени Уредбе о условима за субвенционисање каматних стопа за кредите за одржавање ликвидности и финансирање трајних обртних средстава и за извозне послове у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о измени Уредбе о условима и критеријумима за субвенционисање каматне стопе за портошачке кредите и кредите за правна лица, односно финансијски лизинг, за набавку одређених трајних потрошачких добара и туристичких путовања у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима и начину подстицања производње и продаје трактора у Републици Србији у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима и начину подстицања производње и продаје електричних изолатора и осигурача произведених у Републици Србији у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о издавању доплатне поштанске марке „Изградња Спомен-храма Светог Саве“, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о критеријумима за одређивање понуђача који могу учествовати у реализацији пројеката прописаних законом о подстицању грађевинске индустрије Републике Србије у условима економске кризе, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о начину предлагања пројекта чија је реализација у функцији подстицања грађевинске индустрије Републике Србије и о праћењу динамике финансирања тих пројеката, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о висини трошкова принудне наплате пореза, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Уредба о највишем и најнижем износу боравишне таксе, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Уредба о измени Уредбе о условима за субвенционисање каматних стопа за кредите за одржавање ликвидности и финансирање трајних обртних средстава и за извозне послове у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Уредба о измени Уредбе о условима и критеријумима за субвенционисање каматне стопе за потрошачке кредите и кредите за правна лица, односно финансијски лизинг, за набавку одређених трајних потрошних добара, услуга и туристичких путовања у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Уредба о субвенционисању продаје трактора у Републици Српској у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Уредба о условима и начину коришћења средстава за регресирање минералних ђубрива за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Уредба о времену одмора и управљања возача моторних возила када обављају међународни превоз, као и примени система дигиталних тахографа, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Уредба о изменама Уредбе о условима и начину коришћења средстава за регресирање минералних ђубрива за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Кључ“, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о расподели и коришћењу подстицајних средстава за генетско унапређење сточарства у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2010

Уредба о начину и условима давања на коришћење непокретности у својини Републике Србије за потребе Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о начину предлагања пројеката чија је реализација у функцији подстицања грађевинске индустрије Републике Србије и о праћењу динамике финансирања тих пројеката, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Одлука о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Одлука о начину праћења ликвидности привредних субјеката, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Одлука о сврставању робе које је донео Комитет за Хармонизовани систем Светске царинске организације, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2010

Одлука о изменама Одлуке о начину спровођења принудне наплате с рачуна клијента, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Одлука о измени и допуни Одлуке о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Одлука о допуни Одлуке о условима и начину за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Одлука о оснивању Друштва с ограниченом одговорношћу за управљање Пројектом истраживање и развој у јавном сектору, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Одлука о измени Терифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Одлука о допуни Одлуке о оснивању јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Одлука о изради Регионалног просторног плана за подручје Подунавског и Браничевског управног округа, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Одлука о изради Регионалног просторног плана за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Одлука о извозу шећера у земље Европске уније, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Одлука о измени и допуни Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Одлука о изради Регионалног просторног плана за подручје Златиборског и Моравичког управног округа, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Правилник о условима за издавање и одузимање лиценце за рад непрофитне стамбене организације и садржини посебног регистра непрофитних стамбених организација, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Правилник о условима у погледу објеката, опреме, средстава за рад, као и у погледу стручног кадра које мора да испуњава лабораторија, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Правилник о начину вођења евиденција о казненим поенима и одузимању возачких дозвола, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Правилник о извршењу мера забране управљања моторним возилом, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Правилник о изменама Правилника о начину плаћања накнаде за коришћење минералних сировина, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Правилник о измени Правилника о начину подстицања производње, продаје и спровођења субвенционисане куповине аутобуса произведених у Републици Србији у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о платама и другим примањима запослених у Министарству финансија-Пореска управа, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о пореском идентификационом броју, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2010

Правилник о међународним возачким дозволама, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Правилник о условима и критеријумима за су/финансирање израде планских докумената, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о ближим условима и начину остваривања права на финансијску подршку породици са децом, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима, критеријумима и мерилима за закључивање уговора са даваоцима здравствених услуга и за утврђивање накнаде за њихов рад за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 52/2010

Правилник о садржини и обрасцу захтева за признавање сорте пољопривредног биља, као и документације која се уз тај захтев прилаже, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Правилник о храни за животиње с посебним потребама, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Правилник о начину обележавања пчелињих друштава и регистрацији пчелињака, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину подстицања производње и продаје трактора у Републици Србији у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2010

Правилник о условима и начину субвенционисања продаје трактора у Републици Српској у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2010

Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Правилник о садржини Уговора о обавези јавног превоза у железничком саобраћају, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Правилник о знацима које учесницима у саобраћају на путевима дају полицијски службеници, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Правилник о условима у погледу гајења и промета аутохтоних раса домаћих животиња, као и садржини и начину вођења Регистра аутохтоних раса домаћих животиња, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Правилник о врстама пошиљки које подлежу ветеринарско-санитетској контроли и начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа пошиљки на граничним прелазима, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Правилник о допунама Правилника о начину подстицања производње, ремонта и продаје грађевинских машина и теретних моторних возила-камиона и спровођења субвенционисане

куповине теретних моторних возила-камиона произведених у Републици Србији заменом старо за ново у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Решење о утврђивању јавног интереса за експропријацију, односно административни пренос непокретности, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Решење о одређивању основице осигурања на коју се обрачунава и плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање за лица укључена у обавезно здравствено осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 52/2010

Закључак Владе којим се усваја Извештај о напретку у спровођењу Националне стратегије одрживог развоја за период од 2009. до 2017. године-за 2009. годину, који је саставни део овог закључка, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2010

Закључак Владе којим се усваја Извештај о напретку у примени Акционог плана за спровођење Националне стратегије одрживог развоја за период од 2009. до 2017. године-за 2009. годину, који је саставни део овог закључка, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2010

Закључак о усвајању Акционог плана за биомасу од 2010. до 2012. године, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2010

Стратегија развоја и промоције друштвено одговорног пословања у Републици Србији за период од 2010. до 2015. године, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Коефицијенти за израчунавање висине месечне закупнине за коришћење станова, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Износ најниже месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 53/2010

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о образовању Покрајинског савета за праћење поступка израде и доношења Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

Одлука о висини накнада за коришћење водопривредних објеката и за вршење других услуга у 2010. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

Решење о утврђивању Дугорочног програма мера за спровођење одгајивачког програма у Аутономној Покрајини Војводини за период 2010-2014. године, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

Решење о утврђивању Програма распореда и коришћења средстава за реализацију Пројекта „Коришћење соларне енергије за примену топле потрошне воде (ТПВ) у домовима ученика на територији АП Војводине“, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

Решење о утврђивању Програма руралног развоја Аутономне Покрајине Војводине за 2010. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

Решење о утврђивању Програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2010. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

Службени лист града Београда

Одлука о завршном рачуну буџета града Београда за 2009. годину, Службени лист града Београда бр. 22/2010

Одлука о ребалансу буџета града Београда за 2010. годину, Службени лист града Београда бр. 22/2010

Одлука о изменама Одлуке о обиму средстава за вршење послова града и градских општина и утврђивању прихода и примања који припадају граду, односно градским општинама у 2010. години, Службени лист града Београда бр. 22/2010

Одлука о измени и допуни Одлуке о локалним комуналним таксама за територију града Београда, Службени лист града Београда бр. 22/2010

Одлука о измени Одлуке о утврђивању закупнина за пословни простор на коме је носилац права коришћења град Београд, Службени лист града Београда бр. 22/2010

Одлука о грађевинском земљишту, Службени лист града Београда бр. 23/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о условима и начину постављања привремених објеката на јавним површинама у Београду, Службени лист града Београда бр. 24/2010

Одлука о измени и допуни Одлуке о постављању тезги и других покретних привремених објеката, Службени лист града Београда бр. 24/2010

Правилник о избору корисника места за оглашавање, Службени лист града Београда бр. 20/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о избору корисника места за оглашавање, Службени лист града Београда бр. 28/2010

Решење о измени Решења о максимирању цена ауто-такси превоза путника на територији града Београда, Службени лист града Београда бр. 20/2010

Решење о трансформацији Фонда за финансирање станова солидарности, Службени лист града Београда бр. 23/2010

План о допуни Плана места за постављање објеката, односно средстава за оглашавање, Службени лист града Београда бр. 28/2010

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Закон о потврђивању Споразума између Србије и Црне Горе и Сједињених Америчких Држава о запошљавању лица која живе у заједничком домаћинству са члановима дипломатско-конзуларних представништава који службују у Србији и Црној Гори, односно Сједињеним Америчким Државама, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције Међународне организације рада број 183 о заштити материнства, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Републике Турске о социјалној сигурности, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Уредба о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, јединственим методолошким принципима и јединственом кодексу шифара за унос података у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Уредба о Класификацији делатности, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Уредба о методологији за разврставање јединица разврставања према Класификацији делатности, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Одлука о допуни Одлуке о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у процесу рационализације, реструктурирања и припреме за приватизацију, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Одлука о измени Одлуке о максималном броју запослених у органима државне управе, јавним агенцијама и организацијама за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Одлука о оснивању Централног регистра обавезног социјалног осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2010

Одлука о изменама Одлуке о максималном броју запослених у органима државне управе, јавним агенцијама и организацијама за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Одлука о измени Одлуке о максималном броју запослених у органима државне управе, јавним агенцијама и организацијама за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Правилник о здравственој исправности дијететских производа, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Правилник о допуни Правилника о организацији и раду лекарских комисија, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о исправи о здравственом осигурању и посебној исправи за коришћење здравствене заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и поступку остваривања права из обавезног осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Правилник о измени Правилника о критеријумима за избор кандидата за полазнике стручног оспособљавања, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2010

Правилник о показатељима квалитета здравствене заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2010

Правилник о измени Правилника о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника и здравствених сарадника, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Правилник о изменама Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања и о партиципацији за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и начину упућивања осигураних лица на лечење у иностранство, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2010

Закључак о утврђивању Националног акционог плана запошљавања за 2011. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2010

Исправка Правилника о начину праћења извршавања обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и начину доказивања и извршавања те обавезе, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2010

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о изменама и допунама Покрајинске уредбе о платама постављених лица и покрајинских службеника на руководећим радним местима, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

Покрајинска уредба о изменама и допунама Покрајинске уредбе о платама покрајинских службеника на извршилачким радним местима и намештеницима, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2010

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Италије о сарадњи у области културе и образовања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције о очувању нематеријалног културног наслеђа, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Оквирне конвенције Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Протокола о изменама и допунама одређених делова Регионалног споразума за Европску радиодифузну зону (Штокхолм, 1961.), са Резолуцијама (RRC-06-Rev. ST 61), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2010

Закон о потврђивању Конвенције о признавању европских патената (Конвенција о европском патенту) од 5. октобра 1973. године, са изменама члана 63. Конвенције о европском патенту од 17. децембра 1991. године и изменама од 29. новембра 2000. године, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 5/2010

Закон о потврђивању Сингапурског уговора о жиговном праву, Правилника за спровођење Сингапурског уговора о жиговном праву и Резолуције Дипломатске конференције којом се допуњују Сингапурски уговор о жиговном праву и Правилник за спровођење Сингапурског уговора о жиговном праву, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 5/2010

Закон о потврђивању Споразума о оснивању Регионалне школе за државну управу (Респа), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2010

Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Уредба о условима које треба да испуњавају примерци ауторских дела и предмета сродних права који се депонују, уношењу у евиденцију и депоновању ауторских дела и предмета сродних права и садржају евиденције депонованих ауторских дела и предмета сродних права, код надлежних органа, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Службени лист града Београда

Одлука о подизању споменика Фредерику Шопену, Службени лист града Београда бр. 23/2010

Одлука о измени Одлуке о мрежи основних школа у Београду, Службени лист града Београда бр. 28/2010

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Подаци о просечним зарадама по запосленом исплаћеним у мају 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Подаци о просечним зарадама по запосленом без пореза и доприноса исплаћеним у мају 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Податак о висини просечне месечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у периоду јануар-мај 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2010

Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом исплаћеним у јуну 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом без пореза и доприноса исплаћеним у јуну 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Подаци о кретању просечне месечне зараде без пореза и доприноса у привреди Републике Србије и кретању цена на мало у Републици Србији у периоду од 1. јануара 2010. до 30. јуна 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Податак о висини просечне зараде по запосленом исплаћене у другом кварталу 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 51/2010

Подаци о просечним зарадама по запосленом исплаћеним у јулу 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Подаци о просечним зарадама по запосленом без пореза и доприноса исплаћеним у јулу 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2010

Индекси цена на мало за јун 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Индекси трошкова живота за јун 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Индекси цена на мало за јул 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Индекси трошкова живота за јул 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Коефицијенти раста цена у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2010

Коефицијенти раста цена у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2010

Службени лист града Београда

Показатељ смањења цена на мало у јулу 2010. године, Службени лист града Београда бр. 28/2010

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ,СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКА УПРАВЕ У 2010. ГОДИНИ

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	ГЛАС ЈАВНОСТИ		+
2.	ДАНАС	+	+
3.	ПОЛИТИКА	+	+
4.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ	+	+
5.	НИН	+	+
6.	КУРИР	+	
7.	СТАНДАРД		+
8.	ВРЕМЕ	+	+
9.	PRESS	+	+
10.	БЛИЦ	+	

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	+	+
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ	+	
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ	+	
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА	+	

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ: лист за књижевност и друштвена питања	+	
2.	PC PRESS	+	
3.	MIKRO PC-WORLD	+	
4.	ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА: месечни пословни часопис	+	
5.	СУДСКА ПРАКСА: месечни информативни часопис	+	
6.	ФИНАНСИЈЕ: стручни часопис за теорију и праксу финансија	+	

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД	+	
2.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ	+	
3.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	+	
4.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА	+	
5.	САОПШТЕЊЕ РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ	+	

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА ЧАСОПИСА

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

БИЛТЕН
ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
Април 2010

Београд, Мај 2010.

САДРЖАЈ

ТЕКУЋА МАКРОЕКОНОМСКА И ФИСКАЛНА КРЕТАЊА 4

I Макроекономска кретања 13

II Фискална кретања 31

Буџет Републике Србије 33

Буџет Војводине 49

Буџети општина и градова 53

Финансијски планови ООСО 59

III Јавни дуг 67

IV Методолошка објашњења 75

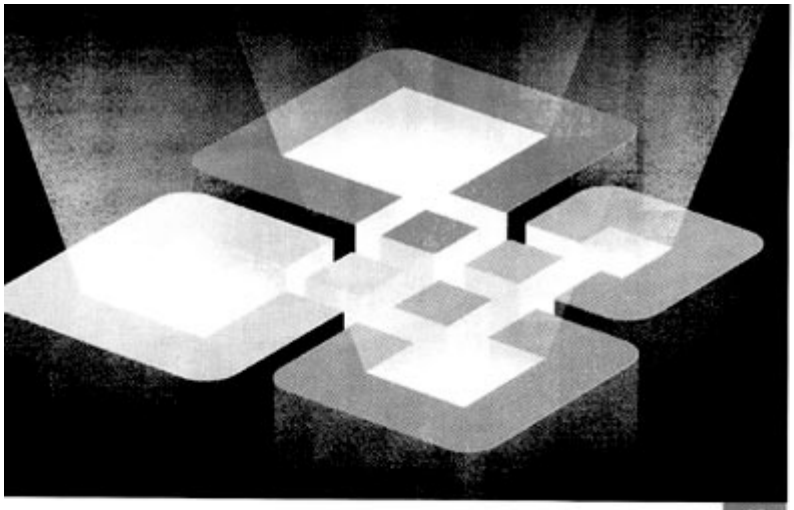

25

PC World Mikro

JUL/AVGUST 2010
Godina 14 • Broj 7 • www.mikro.rs

70

54

» RUBRIKE

8 Indeks oglašivača
9 Uvodna reč
70 Mobilni uređaji
86 MikroDVD
90 Vodič za kupovinu
98 Lični stav

» TEMA BROJA

25 **Šta donosi Office 2010**
Sa Officeom 2010 Microsoft nastavlja da fino brusi velike promene koje su započete sa izdanjima Officea 2007 uz dodavanje nekoliko korisnih i prikladnih novih mogućnosti i funkcija – po ceni znatno manjoj od onih koje su važile za slične verzije Officea 2007.

» MALI SAVETI

82 Kako sačuvati bezbednost u javnim mrežama
85 Pet jednostavnih saveta za bolje slikanje sa blicom
85 Odgovori na pitanja

70

F-Secure.
KVIZ: Odgovorite tačno na pitanje
i osvojite jednogodišnju licencu
za F-Secure Internet Security 2010

73

NA KORICI

» PRIKAZI HARDVERA I SOFTVERA

34 Test digitalnih fotoaparata dostupnih na našem tržištu (drugi deo)

46 Računar na AMD-ov način
51 ViewSonicov monitor VX2739wm
52 Kingstonove memorije iz serije HyperX
54 Microsoftov „lučni" miš
54 HP-ov pomodni Internet računar Mini 210
55 Epsonov štampač AcuLaser M1200
56 Epsonovi projektori
57 Freecomov mrežni sistem za čuvanje podataka
58 Medija plejeri iz kompanije Novatron
60 Miševi sa stilom iz kompanje Roccat
62 Microsoftove periferije
64 Mrežni adapter dLAN 200 Avplus Starter Kit
65 Asusova grafička kartica ENGTX470
64 Plantronicsove bežične slušalice
66 Logitechovi zvučnici Z 130
66 Apacerova Web kamera V211 USB2.0
67 Vrhunske Logitechove Web kamere
68 Corelov PaintShop Photo Pro X3

54

64

» MULTIMEDIJA

74 Gledajte TV na računaru
76 E3 2010: Pobednici, gubitnici i budućnost pred nama

» VODIČ KROZ WEB

78 Uvod
79 Lokacije

» NOVOSTI

10 **Zbogom privatnosti?**
Saznajte više o najnovijim pretnjama koje ugrožavaju vašu privatnost; od društvenih mreža, preko oglašivača do vas samih.

13 **IV regionalna konferencija Vikimedije Srbije**
Na regionalnoj konferenciji Vikimedije Srbije, održanoj u Beogradu, razgovaralo se o budućnosti Vikimedije, načinima da se približi korisnicima i prevazidu problemi sa kojima se sreću vikipedisti širom sveta.

14 **Novi operater fiksne telefonije u Srbiji**
Kompanija Orion telekom je postala novi operater fiksne bežične telefonije i Interneta u Srbiji. Prema najavi direktora kompanije, usluge će korisnicima biti ponuđene po povoljnim cenama i na tehnički unapređenom nivou.

15 **NT konferencija 2010**
Jubilarna NT konferencija u organizaciji Microsofta Slovenija protekla je u znaku Officea 2010 i drugih tehnoloških novosti, s naglaskom na računarstvo u „oblaku".

16 **JISA 2010**
U Herceg Novom je od 13. do 19. juna održan petnaesti po redu kongres JISA DICG, koji zajednički organizuju Jedinstveni informatički savez Srbije (JISA) i Društvo informatičara Crne Gore (DICG).

17 **Nove usluge iz EUneta**
Kompanija EUunet odnedavno svojim korisnicima nudi nove usluge i pogodnosti, kao i posebne uslove plaćanja.

48

» NOVI PROIZVODI

18 Internet računar koji vam je potreban
22 Nova generacija poznatog Adobeovog programa Photoshop

22

#168 PC PRESS

JUL-AVGUST 2010

Vesti 8
Novi život dobrog starog Wi-Fi-ja 18
Linux – loš brend? 20
Access bajtovi 124

HP radne stanice
Voja Gašić

Vrhunski majstori koriste vrhunske alate. HP radne stanice pravljene su upravo za najproduktivnije i najkreativnije korisnike – rado smo isprobali *desktop* stanicu Z-800 i mobilnu radnu stanicu *Elitebook 8740w*.

Blu-ray za svaki džep
Branislav Bubanja

HD televizori su sve prisutniji u našim domovima. Sledeći korak je nabavka plejera koji može da reprodukuje takve filmove – predstavljamo jeftini *Samsung* BD-C5300 i model iz više klase, *Pioneer* BDP-LX52.

Mestimično oblačno
Dragan Grbić

Microsoft se priključio trci u razvoju *online* aplikacija za rad sa dokumentima i pritom ne krije ambicije da preuzme primat na tom polju. Pogledajmo kako izgleda i kako radi *Office* u oblaku.

Otvoren za saradnju
Đorđe Grujić

Posle *ArchiCAD*-a 13, jesenjeg modela za 2009. godinu, *Graphisoft* se vraća na provereni jednogodišnji ritam isporuke novih verzija. U junu smo dočekali *ArchiCAD 14*, program čiji je glavni adut – saradnja.

Orion: Novi put do telefona
Dejan Ristanović

Početkom juna novi domaći operater fiksne telefonije, Orion Telekom, predstavio je svoju ponudu i počeo sa radom. Kako izgleda bežično fiksno telefoniranje i kakav ga Internet prati? Koliko će sve to koštati?

Neki to vole Full HD

Bojan Stanojević i Voja Gašić

26

Ako ste pravi ljubitelj pokretnih slika, ništa ne može da zameni Full HD kamkorder – isprobali smo 14 modela renomiranih proizvođača

125 Windows 7 bajtovi
126 Office bajtovi
128 Odabrani bajtovi
130 Vedra strana

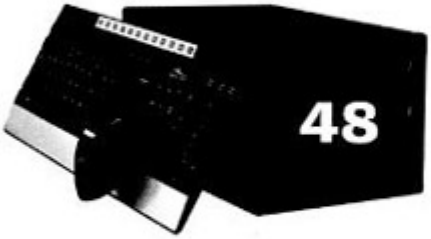

PC kao najbolji multimedijalni plejer

Voja Gašić i Bojan Stanojević

Ako čitate prikaze multimedijalnih plejera, videćete da mnogi od njih pate od problema sa podrškom našim slovima, novim verzijama kodeka ili im nedostaje neka praktična mogućnost. Umesto plejera koristite računar i neće biti problema! Osmislili smo konfiguraciju za dnevnu sobu...

Mali veliki DTP korak

Bojan Stojanović

InDesign je došao u fazu kada ne mora da grabi krupnim koracima napred. Protekle decenije grafička industrija se promenila, a *Adobe* je postavio nove standarde. Zato je *InDesign* CS5 sastavljen od prethodnog uspeha i nekolicine novih, ali vrednih poboljšanja.

Toshiba varijacije 34
Branko Nikitović

Multimedija u vazduhu 38
Jovan Marić

Kućni video nadzor 40
Mladen Mijatović

HTC Wildfire 44
Marko Savković

Asoni IP kamere 45
Dejan Ristanović

Review 56

Dva nova ProBook-a 56
Bojan Stanojević

Lenovo IdeaPad Y560: 3D u pokretu 58
Bojan Stanojević

Yamaha YSP-5100: Zvučni projektor 62
Aleksandar Veljković

PC PIX 66
Fujifilm HS 10
Panasonic Lumix FP-8
Sony NEX-5
Aleksandar Veljković

SOFTVER

iOS: Operativni sistem za iPhone 4 95
Branko Nikitović

GFI EventsManager 98
Aleksandar Rakić

Intel VTune: Paralelni svet 100
Zoran Pavlović

Softver za Android 104
Marko Savković

poslovna politika

ISSN 0350-2236
CIP 005
COBISS.SR-ID 99863

www.poslovnapolitika.com

Sadržaj

contents

5-6 • 2010.

Aktuelne teme

2 **POSLOVNA INTELIGENCIJA – DOMINANTAN FAKTOR RAZVOJA KOMPANIJA I POJEDINACA U 21. VEKU** *(Prof. dr Branimir Inić)*

Ekskluzivno

8 **Snežana Repac,** direktorka **Fonda za razvoj AP Vojvodine,** Novi Sad
SNAŽAN PODSTICAJ PRIVREDNOM RAZVOJU I SIGURNIJOJ BUDUĆNOSTI

Osvrt

12 **Hemofarm: POLA VEKA POSVEĆENOSTI ZDRAVIM VREDNOSTIMA**

13 **Regionalna nagrada BIZNIS PARTNER 2010: U BIZNISU KAO I U ŽIVOTU, NAJVAŽNIJI JE PARTNER**

14 **Bank Press Fest 1: NOVI MODEL PRIVREDNOG RAZVOJA SRBIJE**

Analize

15 **FAKTORI REPOZICIONIRANJA PETROHEMIJSKE INDUSTRIJE** *(Mr Nikola Luburić)*

Ekonomija javnog sektora

20 **EFIKASNOST I PRAVIČNOST** *(Pavle Radanov)*

Berza

24 **IMPLEMENTACIJA ROBNIH ZAPISA I ROBNIH DERIVATA U TRGOVINI NA ROBNIM BERZAMA** *(Mr Gordana Živaljević)*

Osiguranje

29 **STRATEGIJE UPRAVLJANJA INVESTICIONIM PORTFOLIOM U OSIGURANJU** *(Sanja Radovanović, mr Aleksandar Sandić, Željko Radovanović)*

34 **ZDRAVSTVENO OSIGURANJE I POLITIKA FINANSIRANJA** *(Prof. dr Ibrahim Totić)*

Trgovina

40 **UPRAVLJANJE ZALIHAMA U MALOPRODAJNIM SISTEMIMA U SRBIJI** *(Nemanja Damnjanović)*

Istraživanje i razvoj

45 **UPRAVLJANJE ISTRAŽIVAČKO RAZVOJNOM AKTIVNOŠĆU U PREDUZEĆU** *(Mr Marija Servo)*

Nove poslovne tehnologije

50 **PRIMENA INFORMACIONIH TEHNOLOGIJA U POŠTANSKOM SEKTORU** *(Biljana Branković, Marko Pavlović)*

Strateški menadžment

55 **Strategijski savezi velikih i malih preduzeća: SVAKO IMA SVOJE RAZLOGE** *(Boban Birmančević)*

Marketing

61 **ZNAČAJ B2B KOMUNICIRANJA NA TRŽIŠTU GRAĐEVINSKIH MATERIJALA** *(Dr Dragoljub Jovičić)*

Organizaciono ponašanje

64 **PERCEPCIJA ULOGE NEPOSREDNOG RUKOVODIOCA U MOTIVISANJU ZAPOSLENIH** *(Dr Dobrila Vujić, Jelena Šarac)*

Ljudski resursi

69 **PRIBAVLJANJE I RAZVOJ INTELEKTUALNOG KAPITALA U CILJU POVEĆANJA RADNE USPJEŠNOSTI** *(Prof. dr Jasmina Četković, mr Milica Vitorović)*

Svet

64 **SAD: KUPITI ILI RENTIRATI KUĆU, PITANJE JE SAD?** *(Mladen Obradović)*

POSLOVNA POLITIKA AD

izdavačko i konsalting preduzeće
11080 Zemun, Kej oslobođenja 29

Direktor i glavni i odgovorni urednik
Manager/Editor-in-Chief
Vladimir TRAJKOVIĆ

Urednik/Editor
Olga ILIĆ

Tehnički urednik/Art and Lay-out
Radmilo STANKOVIĆ

Organizator marketinga/Marketing Associate
Smiljka GAVRILOVIĆ

Telefon/Telephones:
Redakcija/Editorial Office: **2611-293**
Pretplata/Subscription Dpt.: **2192-038**
Telefax: **011/2611-428**
E-mail: **office@poslovnapolitika.com**
pretplata@poslovnapolitika.com

STRUČNI SARADNICI:

Prof. dr Petar ĐUKIĆ, dr Dragana ĐURIĆ, dr Zdenka ĐURIĆ, prof. dr Nadica FIGAR, dr Dragovan MILIĆEVIĆ, prof. dr Radovan PEJANOVIĆ, prof. dr Aleksandar GRAČANAC, dr Snežana GRK, dr Vladana HAMOVIĆ, Mihailo JOVANOVIĆ, dr Mirjana KNEŽEVIĆ, prof. dr Branko MARIČIĆ, dr Vesna MILANOVIĆ – GOLUBOVIĆ, prof. dr Vesna MILIĆEVIĆ, prof. dr Mirjana PETKOVIĆ, prof. dr Goran PITIĆ, prof. dr Nebojša SAVIĆ, mr Slobodan STOJANOVIĆ, dr Marijana VIDAS – BUBANJA, dr Miroslav ZDRAVKOVIĆ, prof. dr Sofija ADŽIĆ, prof. dr Sreten ĆUZOVIĆ

Pretplata za 2010./
Subscription rate foe 2009: **10.260 dinara**

Pretplata na ONLINE izdanje časopisa
New Text Document.txt
(PDF format) **4.320 dinara**

Pretplata za inostranstvo/
Yearly subscription rate outside Serbia: **150 €**

Tekući račun broj: **160-68463-36,**
Banca Intesa, Beograd

Devizni račun: **5401000-140-7838,**
LHB banka, Beograd

Redakcija zadržava sva prava redakture tekstova, naslova, međunaslova i tehničkog oblikovanja svih primljenih materijala. Rukopisi se ne vraćaju.

All right reserved to edit all texts, headlines, subtitles, and lay-out of all the received materials. Manuscripts are not turned back.

Preštampavanje dozvoljeno samo uz navođenje izvora.
Reproduction permitted, quoting the source.

Slog/Prepress: „Kvartet V", Beograd

Štampa/Printed by: „AMD SISTEM", Zemun

ISSN 0350-2236
CIP 005
COBISS.SR-ID 99863

www.poslovnapolitika.com

Sadržaj

contents

7-8 • 2010.

Ovrt

4 **Fondacija Hemofarm:**
NAGRADA „VASKO POPA" IVANU RASTEGORCU

Ekskluzivno

5 **Dr Milosav Babić,** v.d. direktora, **Institut za kukuruz „Zemun Polje"**, Beograd
SA OPTIMIZMOM U BUDUĆNOST

Poljoprivreda

10 **ORGANSKA POLJOPRIVREDA KAO NOVI KONCEPT PROIZVODNJE HRANE**
(Prof. dr Radovan Pejanović, prof. dr Anka Popović-Vranješ)

Trendovi

20 **PRODUKCIJA I IZVOZ PO HALAL SERTIFIKATU**
(Jelena Mandić, prof. dr Stanislava Acin-Sigulinski)

Turizam

25 **ZNAČAJ PRIBLIŽAVANJA REPUBLIKE SRBIJE EU ZA TURIZAM SRBIJE**
(Dr Slobodan Blagojević)

Aktuelne teme

29 **DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE I KRIZA**
(Prof. dr Nadica Figar)

Elektronsko poslovanje

38 **IDENTIFIKACIJA I UPRAVLJANJE RIZIKOM U ELEKTRONSKOM POSLOVANJU BANAKA**
(M. Sc. ecc Boban Birmančević)

Finansije

44 **FINANSIJSKA VREDNOST SOPSTVENOG KAPITALA AKCIONARSKOG DRUŠTVA**
(Prof. dr Ivan Milojević, dr Rajko Tepavac)

Finansijski menadžment

49 **UPRAVLJANJE NOVČANIM SREDSTVIMA PREDUZEĆA**
(Prof. dr Marko Ivanišš)

55 **PLAN NOVČANIH TOKOVA KAO POKAZATELJ IZVODLJIVOSTI POSLOVNIH AKTIVNOSTI PREDUZEĆA**
(Dragana Ranđelović)

Unapređenje poslovanja

59 **ASPEKTI KONCEPTA UPRAVLJANJA ODNOSIMA S POTROŠAČIMA U POBOLJŠANJU KVALITETA USLUGA**
(Mr Dejan Stojković)

Organizaciono ponašanje

63 **KONFLIKTI U ORGANIZACIJI I NJIHOV UTICAJ NA ORGANIZACIONO PONAŠANJE**
(Dr Vladimir V. Radovanović)

Pregovaranje

68 **KOMUNICIRANJE POSLOVNIH LJUDI TOKOM PREGOVORA**
(Dr Dragoljub Jovičić)

Odlučivanje

72 **PRISTUP DONOŠENJU RACIONALNE ODLUKE U MALIM I SREDNJIM PREDUZEĆIMA**
(Dr Julija Avakumović, Jelena Avakumović)

Alternativni izvori energije

74 **VETRENJAČE PRAVE STRUJU**
(Dragan Pejić)

POSLOVNA POLITIKA AD
izdavačko i konsalting preduzeće
11080 Zemun, Kej oslobođenja 29

Direktor i glavni i odgovorni urednik
Manager/Editor-in-Chief
Vladimir TRAJKOVIĆ

Urednik/Editor
Olga ILIĆ

Tehnički urednik/Art and Lay-out
Radmilo STANKOVIĆ

Organizator marketinga/Marketing Associate
Smiljka GAVRILOVIĆ

Telefon/Telephones:
Redakcija/Editorial Office: **2611-293**
Pretplata/Subscription Dpt.: **2192-038**
Telefax: **011/2611-428**
E-mail: **office@poslovnapolitika.com**
pretplata@poslovnapolitika.com

STRUČNI SARADNICI:
Prof. dr Petar ĐUKIĆ, dr Dragana ĐURIĆ, dr Zdenka ĐURIĆ, prof. dr Nadica FIGAR, dr Dragovan MILIĆEVIĆ, prof. dr Radovan PEJANOVIĆ, prof. dr Aleksandar GRAČANAC, dr Snežana GRK, dr Vladana HAMOVIĆ, Mihailo JOVANOVIĆ, dr Mirjana KNEŽEVIĆ, prof. dr Branko MARIČIĆ, dr Vesna MILANOVIĆ – GOLUBOVIĆ, prof. dr Vesna MILIĆEVIĆ, prof. dr Mirjana PETKOVIĆ, prof. dr Goran PITIĆ, prof. dr Nebojša SAVIĆ, mr Slobodan STOJANOVIĆ, dr Marijana VIDAS – BUBANJA, dr Miroslav ZDRAVKOVIĆ, prof. dr Sofija ADŽIĆ, prof. dr Sreten ĆUZOVIĆ

Pretplata za 2010./
Subscription rate for 2009: **10.260 dinara**

Pretplata na ONLINE izdanje časopisa
New Text Document.txt
(PDF format) **4.320 dinara**

Pretplata za inostranstvo/
Yearly subscription rate outside Serbia: **150 €**

Tekući račun broj: **160-68463-36,**
Banca Intesa, Beograd

Devizni račun: **5401000-140-7838,**
LHB banka, Beograd

Redakcija zadržava sva prava redakture tekstova, naslova, međunaslova i tehničkog oblikovanja svih primljenih materijala. Rukopisi se ne vraćaju.

All right reserved to edit all texts, headlines, subtitles, and lay-out of all the received materials. Manuscripts are not turned back.

Preštampavanje dozvoljeno samo uz navođenje izvora.
Reproduction permitted, quoting the source.

Slog/Prepress: **„Kvartet V"**, Beograd
Štampa/Printed by: **„AMD SISTEM"**, Zemun

судска пракса

месечни стручно – информативни часопис

година XXX
мај–јун
2010.

www.poslovnapolitika.com

YU ISSN 0351-5036

Специјализовани часопис за судску праксу
ISSN 0351-5036
CIP 34
COBISS.SR-ID4376322

Издавач:
ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА АД
Издавачко и консалтинг предузеће
11080 Београд – Земун
Кај ослобођења 29

Директор:
Владимир ТРАЈКОВИЋ

Главни и одговорни уредник:
Еница МИЛИЋ

Технички уредник:
Радмило СТАНКОВИЋ

Телефони:
Редакција: 011/2611-293, 2199-999
Претплата: 011/2192-038
Телефакс: 011/2611-428
E-mail: office@poslovnapolitika.com
emilic@poslovnapolitika.com
www.poslovnapolitika.com

Стручни сарадници:
Др Жарко АНЂЕЛКОВИЋ,
Проф. др Мирослав ВРХОВШЕК, судија
Мр Слободан ГАВРИЛОВИЋ, адвокат
Боривоје ЖИВКОВИЋ, судија
Душан ЖИВКОВИЋ, судија
Мр Сретко ЈАНКОВИЋ, судија
Драган У. КАЛАБА, зам. вишег јавног тужиоца
Тихомир МИЛАНОВИЋ, судија
Миленка МИКИЋ, дипл. правник
Милан МИЛОВИЋ, судија
Срђан РАДОВАНОВИЋ, адвокат
Проф. др Драган ЈОВАШЕВИЋ
Проф. др Миодраг СИМОВИЋ, судија
Бајо М. ЦМИЉАНИЋ, адвокат

ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

Годишња претплата – 15.120 динара
Претплата у иностранству – 185 евра

Текући рачун број: 160-68463-36,
Banca Intesa, Београд
Девизни рачун: 5401000-140-7838
LHB банка, Београд

Редакција задржава сва права редактуре текстова, наслова, међунаслова и техничког обликовања свих примљених материјала. Прештампавање дозвољено само уз навођење извора.

Припрема за штампу
(компјутерски слог):
„Квартет V", Beograd

Штампа:
„РЕПОРТЕР" – Сопот

САДРЖАЈ: страна

Актуелно
Проф. др Драган Јовашевић,
Проф. др Борислав Петровић:
КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРИМАЊЕ И ДАВАЊЕ МИТА 3

Уставно судска пракса 11

Пракса судова опште надлежности и привредних судова 16

Правна мишљења
РАДНО ПРАВО
Актуелна мишљења Министарства рада и социјалне политике Републике Србије 52

Кривично право
Проф. др Мирослав Врховшек:
КРИВИЧНО-ПРАВНА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРЕМА НОВОМ КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ СРБИЈЕ 54

Локална самоуправа
Љиљана Петровић
Др Жарко Анђелковић:
АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 61

Грађанско процесно право
Боривоје Живковић:
ПРИМЕНА ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 55. ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ И ВРЕМЕНСКИ СУКОБ ЗАКОНА 68

Порези и доприноси
Др Жарко Анђелковић:
ПОРЕЗ НА СТАН 74

Законодавна активност 76

Одговори читаоцима 78

Темидике – Justike 80

судска пракса

месечни стручно – информативни часопис

година XXX
јул–август
2010.

www.poslovnapolitika.com

YU ISSN 0351-5036

Специјализовани часопис за судску праксу
ISSN 0351-5036
CIP 34
COBISS.SR-ID4376322

Издавач:
ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА АД
Издавачко и консалтинг предузеће
11080 Београд – Земун
Кеј ослобођења 29

Директор:
Владимир ТРАЈКОВИЋ

Главни и одговорни уредник:
Евица МИЉИЋ

Технички уредник:
Радмило СТАНКОВИЋ

Телефони:
Редакција: 011/2611-293, 2199-999
Претплата: 011/2192-038
Телефакс: 011/2611-428
E-mail: office@poslovnapolitika.com
emilic@poslovnapolitika.com
www.poslovnapolitika.com

Стручни сарадници:
Др Жарко АНЂЕЛКОВИЋ,
Проф. др Мирослав ВРХОВШЕК, судија
Мр Слободан ГАВРИЛОВИЋ, адвокат
Боривоје ЖИВКОВИЋ, судија
Душан ЖИВКОВИЋ, судија
Мр Сретко ЈАНКОВИЋ, судија
Драган У. КАЛАБА, зам. вишег јавног тужиоца
Теодор МИЛАНОВИЋ, судија
Миленка МИКИЋ, дипл. правник
Милан МИЛОВИЋ, судија
Срђан РАДОВАНОВИЋ, адвокат
Проф. др Драган ЈОВАШЕВИЋ
Проф. др Миодраг СИМОВИЋ, судија
Бајо М. ЦМИЉАНИЋ, адвокат

ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

Годишња претплата – 15.120 динара
Претплата у иностранству – 185 евра

Текући рачун број: 160-68463-36,
Banca Intesa, Београд
Девизни рачун: 5401000-140-7838
LHB банка, Београд

Редакција задржава сва права редактуре текстова, наслова, међунаслова и техничког обликовања свих примљених материјала. Прештампавање дозвољено само уз навођење извора.

Припрема за штампу
(компјутерски слог):
„Квартет V", Beograd

Штампа:
„РЕПОРТЕР" – Сопот

САДРЖАЈ: страна

Актуелно
Проф. др Мирослав Врховшек:
ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНИКА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ 3

Уставно судска пракса 7

Пракса судова опште надлежности и привредних судова 12

Правна мишљења
ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ
Актуелна мишљења Министарства финансија Републике Србије 51

РАДНО ПРАВО
Актуелна мишљења Министарства рада и социјалне политике Републике Србије 52

Заштита животне средине
Проф. др Жарко Анђелковић:
УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ (Приказ Закона) 55

Кривично право
Мр Пеђа Благојевић:
ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА И ЗНАЧАЈ УСТАНОВЕ ПОМИЛОВАЊА 58

Прекршајно право
Доц. др Љубинко Митровић:
НЕКА РЕЈЕШЕЊА У ПРЕКРШАЈНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 66

Привредно право
Др Милован Милић:
ОГРАНАК И ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ДЕЛОВИ У ПРИВРЕДНОМ ДРУШТВУ 72

Законодавна активност 75

Приказ књиге
Проф. др Жарко Анђелковић:
„СТАМБЕНО ПРАВО – КЊИГА И ПРИРУЧНИК" 77

Одговори читаоцима 78

Темидике – Justike 80

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све изражајнијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотека Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посреди књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектиру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ће ове књиге (из којих дајемо само изводе) моћи да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

МОНОГРАФСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1. Бранич: часопис Адвокатске коморе Србије: бр. 1-2, 5, 7. и 8, Београд, 1931.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

БРАНИЧ

Год. XVI (VII) Београд, јануар-фебруар 1931. Број 1—2

УРЕДНИШТВО: УСКОЧКА УЛ. БР. 2.

ВЛАСНИК И ИЗДАВАЧ: АДВОКАТСКА КОМОРА У БЕОГРАДУ

ДУХ И ЈЕЗИК ЗАКОНА

Д-р Драгутин Јанковић

За државе типа каквог је наша, консолидација њина значи у основи утврђивање унутрашњег правног поретка. Утврдити правни поредак значи извршити унификацију приватно правног законодавства у првом реду, регулисати приватно правне односе законима, који ће бити опити за целу државу. Отуда се тенденција за унификацијом закона осећала код наше државне управе стално од свршетка рата па за десет година до данас. И до сада ми имамо изједначене законе: кривични и кривични судски поступак; менични и закон о чеку; стечајни и закон о принудном равнању ван стечаја; грађански парнични поступак, а у Министарству Правде раде се још грађански законик, судски пословник а вероватно ће и трговачки законик најзад доћи на ред.

Дејство закона на учвршћење државе је огромно и оно претставља основни мотор за поверење, добру вољу и искрену одданост грађана државној заједници. Отуда се законодавна или правна мисија државе и ставља изнад свих њених осталих атрибуција, а грађењу закона у свима временима од Ликурга па до данас, придаје особита и изузетна важност за државу.

Да би држава могла да изврши своју правну мисију, њој треба добро законодавство. Под добрим законодавством ми сматрамо и гледамо законе који најбоље одговарају даноме типу државе и њеном унутрашњем националном и социјалном склопу. Да се утврди правни ред ствари у држави, да се она консолидује, није само потребно да држава изједначи своје законе, већ је још потребно да ти закони одговарају и духу времена и народним традицијама и стварним социјалним односима у држави и циљу опште државне политике. А поврх свега, закони у једној национално хомогеној држави, морају носити печат националног живота и бити писани народним језиком. Јер постоји и једна национална мисија државе, која од њеног постанка па до данас није престала да се врши. И данас кад је принцип национални победио дефинитивно у стварању држава, закони државни морају не-

избежно носити национално обележје. Једном речју, закони имају своју пасивну и активну улогу у животу народа и државе. Они с једне стране синтетизирају обичаје, потребе и погледе народа и друштва чије унутрашње односе регулишу и тиме постају огледало стања које стварно постоји у држави. С друге стране пак, закони су изванредан и прворазредни инструменат у проношењу и стварању нове идеологије, која може имати за циљ једну трансформацију друштва и његовог поретка у најбољем смислу. Они у држави престављају једну сталну машину за непрекидно дејствовање у подизању материјалном и духовном, у васпитању и развићу народних маса. Али да закони одговоре тој својој намени и изврше успешно и једну и другу своју мисију, они морају бити национални, морају одговарати духу народном, морају бити писани језиком народним.

Наполеонов Грађански Законик, имајући те особине, по своме дејству имао је много вишу мисију и несравњено дуже трајање него ли све Наполеонове победе. Бечки Конгрес већ 1815. године збрисао је последице тих победа, али дејство Наполеоновог Законика и његова мисија врше се и данас.

Проучавајући наше ново законодавство ми смо дошли до извесних стручних констатација, као и наш правнички свет, које у општем интересу мислимо, да је потребно истаћи.

Општи поглед на наше унифицирано законодавство даје овај резултат и ову констатацију: осим закона кривичног и закона о меници и чеку, сви остали изједначени закони наши не само да воде порекло од аустријских оригинала, већ су и у концепцији правној и у употребљеном материјалу готово дословно пренети из аустријског законодавства. Осим овога и ако већ тешки и анахронични за наш народни правни живот, они су поврх тога писани једним језиком готово неразумљивим и са једном терминологијом за нас толико туђом, да се без немачког оригинала не могу многа места у законима ни разумети. У томе се нарочито одликује нови стечајни закон, закон о принудном поравнању ван стечаја и закони који се односе или су у вези са том материјом. Тако на пример за исте су, коментатори њихови, проф. Верона и Зуглија рекли: да су каткада у службеном преводу управо неразумљиви. (Види предговор г. г. Верона и Зуглија: Стечајни закон коментар — Загреб — 1930.). За друге су пак, као што је на пр. закон о судским таксама — а и тај је превод аустријског закона — и саме оне судије које су његова начела познавали из пређашњих аустријских закона, изјавиле, да је то врло тежак и к том несигуран посао примењивати тај нови закон. (Види предговор Михалиновића и Д-р Тртња, судија из Сарајева: Закон о судским таксама — Сарајево 1930.). Ми цитирамо само ове законе, јер су њихове коментаре писали и

овако их оценили људи, који су те законе и сами примењивали раније као судије у Аустрији, било у Касационом суду бечком, као проф. Верона, било као г. Михалиновић судија у Босни.

Зато даље и нећемо цитирати ни закон о парничном поступку грађанском, за који верујемо да ће поред најбољих намера законодавца промашити свој циљ, ни закон о поступку кривичном, који ће својом компликованошћу само отуђити суд од народа. Хтели бисмо да ово наше излагање нарочито поентирамо на пројекту новог Грађанског законика. То је место и најосетљивије, јер је тај закон основни за друштвени поредак у држави.

Досадашња ситуација нашег грађанског права била је оваква. Осим Црне Горе са Богишићевим закоником и Војводине са законима грађанским мађарским, аустријски је Грађански закон доминирао у Србији по преводу и интерполацији Хаџићевој, у Хрватској по првом издању од 1811. и у Словеначкој и Далмацији по новелисању из 1914., 1915. и 1916. године. У главном дакле у свима овим областима живело се под владом Аустријског Грађанског Законика.

Па ипак наше народно биће није било апсорбовано концепцијама тога законика, већ га је кроз један век примене у суштини утицајем мењало у својој адапцији. Да поменемо у том смислу само породичне односе, односе у задрузи брачне имовинске уговоре, стварно право, па смо већ у једној домени пуног народног духоборства противу туђих и њему страних правних норми.

Ми не мислимо улазити у критику Аустријског Грађанског Законика. Он је сваком познат у својим основним ставовима: некадашња школа природног права и концепције римског приватног права доминирају његовом материјом. Ми бисмо желели да поводом новог Грађанског закона, који је узео за своју основу новелирани аустријски Грађански законик, кажемо ово. Ми данас кроз нову државу, коју свима напорима морамо стабилисати, имамо да кристалишемо Југословенску народност. На ту службу по неминовности одређује се у првом реду и са насловном улогом законодавство. Отуда и концепција духа тог новог заједничког законодавства мора носити у себи дух народни, печат народног живота. То има да се имисира у сваку одредбу нових закона. Залуд ћемо ми декретирати изједначење закона, ако они нису блиски народном животу, њихов ефекат биће минималан.

Ми знамо да оригиналног права данас немамо. Ми знамо да Аустријско право у својим многим концепцијама и принципима није рђаво, ни несавремено. Али оно није једино у свету и нарочито, оно није ни најбоље, ни најсавременије. Има у њему ствари старих као време, схватања која додирују Средњи век,

традиција које је једнако још стара Аустрија, али не више и нова, сачувала. Најзад ми знамо противаргуменат, који се нарочито нама истиче: Зашто је и Србија усвојила била тај законик? На то бисмо имали да одговоримо оно што је изнео наш колега и пријатељ Д-р Мих. Констатиновић, проф. Суботичког Правног Факултета у чланку: „Аустријски или Црногорски Грађански Законик" у „Друштвеном Животу" св. 5. — Нови Сад. 1930. год.

Још 1828. г. почео је у Србији рад на доношењу главних закона, за чији су основ служили Наполеонових пет законика, између којих и његов Грађански законик. Наполеонов Грађански законик у Србији са свима његовим либералним концепцијама било је странило за Аустрију. Онда у Европи свемоћни Метерних успео је да убеди кнеза Милоша, који је 1836 год. напустио сав дотадањи рад и замолио Аустрију да дозволи Новосадском градском сенатору Јовану Хаџићу и Земунском биргермајстеру Лазаревићу да пређу у Србију и узму у своје руке израду закона у Србији. После већ знамо шта је било. То је била велика дипломатска интрига, па чак и политички притисак, и тај долазак Хаџића и Лазаревића у Србију, аустријска дипломатија је сматрала као велики успех. Али данас кад нема Метерниха и Аустрије из 1836. године, ми хвала Богу можемо тражити оно што је најбоље и што највише одговара нашем народном животу и његовим традицијама у правним односима. Није ту само аустријско законодавство. Постоји француски Грађански Законик. Постоји Немачки Општи Грађански Законик, једно ремек дело приватно правног законодавства. Постоји и Швајцарски Грађански Законик исто тако изванредне вредности. Постоји потпуно модеран пројект Мађарског Грађанског Законика. Постоји најзад Богдановић Црногорски Имовински Законик, који је синтетизирао схватање приватно правних односа нашег народа од Душановог Законика па до данашњег доба.

Ни питање времена не игра нарочиту улогу у изради нових закона. Наполеонов Грађански закон био је производ само четворомесечне радње његових редактора. А ти редактори, који су имали да сложе и резимирају тековине Француске Револуције и националну традицију, да измире гледишта неомирљиво-супротна, као у питању нивилног и црквеног брака, сигурно су имали више тешкоће него што би је имали редактори Југословенског Грађанског Законика данас са свом духовном сликовитошћу живота српског и хрватског сељака, са свом једнообразношћу југословенске буржоазије и са свом једноликошћу југословенских радничких маса.

Најзад ми бисмо се у прилог нашег излагања и гледишта могли позвати и на самог законодавца аустријског. У промулгационом указу цара Франца од 1. јуна 1811. године, којим

је стављен први пут на снагу Аустријски Грађански Законик, стоји и ово написано: „Ако грађанима хоће да се улије вера у осигурано уживање њихових приватних права, закони грађански треба да буду не само у складу са општим начелима правице, већ и да су одређени према нарочитим односима становника, да су обнародовани на језику који им је познат". Тако се правилно мислило у Аустрији пре сто година и тако је Аустрија и као Аустрија могла да живи још сто година.

Један од познатих француских правника, професор права у Монпељеу Гастон Морен у својој књизи: „Побуна факата против кодекса", рекао је: „Еластицитет израза у формули има својих граница и дође тренутак кад ново вино учини да попрскају старе туге."

И заиста не иде више ново вино у стару бурад и нови живот једног младог, здравог и за велику будућност оспособљеног народа не иде стезати у застареле или неодговарајуће форме законодавства једне државе, која је могла бити ма каква по своме уређењу, али која није била никада национална држава.

Данас су све интелектуалне дисциплине отворене народном духу и нема више никога ко не би признавао да су одредбе једног законика, ма колико у претпоставци тачне, далеко од тога да буду вечите и непроменљиве истине као математичке формуле. Закони као правила социјалног живота подлежу неминовно утицају моралних и философских погледа, акцији социјалних и економских потреба, националном животу и његовом вечитом трансформисању. И тако треба разумети да ни закони старе Аустрије не могу бити ништа више вечити од ње саме и да живот нови наше државе тражи нове облике и нове формуле за своју данашњу манифестацију.

Закони грађански морају бити разумљиви за народ. Народ у судници не сме имати осећај да слуша пресуду на неком страном језику, он на против треба да добије осећај да су закони писани за њега и због њега, да судија кад суди, као и сваки други преставник власти кад делује, говоре његовим језиком. Једном речју, морамо се старати да законодавство буде народу блиско, да оно буде национално и да буде популарно.

ПИСАЋА МАШИНА У СЛУЖБИ СУДА

Милан Живадиновић, адвокат

Ми живимо данас тако рећи у перманентној грозници и нервози. Систем данашњег рада захтева напоран и скоро беспрекидан рад. Очигледно, све показује да се живи другим животом него пре. Наступиле су промене: од сваког појединца у свакоме послу тражи се нешто боље и савршеније, а уз то, и нарочито, специјална брзина у спровођењу свакога посла. Нека вртоглава журба обухватила је све и у свакоме правцу. Као да је љутски век сведен на половину. Прошла су она времена када се пешке стизало свугде и увек благовремено. Сада се чак и аутом не стиже увек довољно брзо. Ми сви то осећамо и користимо све проналаске и позната сретства како би постигли оно што се од нас тражи, а да нам опет остане времена за одмор и разоноду.

Једно од помоћних сретстава у нашем послу је и писаћа машина. Пре рата ретко ко да је имао, данас ретко ко да је нема, чак и у најзабаченијој паланци. После рата, судови се не могу ни замислити без писаћих машина. А раније су сматране за луксуз. Али данас живимо у другоме добу, и ако би неко покушао да суду одузме машине, претседник би сигурно то категорички бранио. С правом би могао захтевати да му се за сваку одузету машину поставе 4—5 преписача. Данас смо се толико навикли на овај изум, да се укидање писаћих машина не да ни замислити. Јер писаће машине су, заиста изванредно помоћно сретство у нашим пословима. Они који су се у томе послу извежбали, врше преписе много брже, но што се то може постићи обичним писањем. Уз то једновремено се могу добити по 5—6 примерака. Све то претставља јединствену уштеду у времену. Исто тако може се рећи да је с писаћом машином скоро потпуно ишчезло мучно дешифрирање рукописа што такође претставља велику добит у времену.

Могле би се избројати и друге користи које нам доноси писаћа машина. Али то је непотребно. Сви они који се њоме служе знају то врло добро, као што је свима познато и то, да писаћа машина, као и сваки други изум модерне технике, када се не употребљава како ваља, доноси само штете и потпуно негативне резултате.

Са жаљењем морамо констатовати да је то случај са применом писаће машине код неких наших судова и да је то био разлог, што смо решили да напишемо ово неколико редака.

Примера је безброј и то траје већ годинама, а непосредан повод нам је било једно решење примљено пре неколико дана које је, поред осталога, садржавало и ове пасусе:

Н. Н. пуномоћник Маринковића (треба Марковића) актом својим Број .... изјавио је жалбу на решење овога Суда Број ..... *донета* по спору Х. Х. противу У. У. одбијен од тражења, да Суд парницу *одбије*, као од тражења неумесног и неоснованог.

Касациони Суд, примедбама својим Број .... вратио је нерасмотрена акта овог спора с тим да Суд оцени може ли *остави* жалба Број ... изјављена на решење овог Суда од Број ... *нема месту одбачаја* жалбе ове парнице пошто према *препису* § 180. г. с. п. на основу *оцену* Суда, нема места *особеном* правном сресту, него се о томе *нема* говорити у незадовољству или жалби противу пресуде по главној ствари.

РАЗЛОГ СУДА

По ставу II § 108. г. с. п. противу решења, којим се тужени од тражења одбија *парнице добије*, нема места *особена правни леку, на њему с тога право о томе говорити* у незадовољству или жалби *противу пресуде* по главној ставари донешене.

Па како је заступник туженог .... актом својим Број .... изјавио *је* жалбу на решење овога Суда Број .... од 17-VI 1930 год. којим је тужени од одбаћаја парнице *одбије* то се у смислу § 108 став II. г. с. п. и т. д. и. т. д."

Да не би изгледало да је ово усамљен случај, узећемо са гомиле, на дохват, још неколико примера. Тако у већини решења и пресуда која су преда мном, имена су свуда погрешно преписана. Негде се још могу уочити грешке и лако исправити, али у појединим случајевима решење је потпуно немогуће, јер је име дужника сасвим изокренуто, те судско решење остаје без дејства. Забрана је, на пример, тражена на покретност дужника *Ђорђевића* у решењу стоји *Бађевић*. Други пример: тужен је *Миленковић*, а пресудом је осуђен *Миловановић*. На другом месту поверилац је измењен: стављено је *Задруга* место *Завод*, затим за истог повериоца у другом решењу реч *Београдски* замењен је са *Дунавски*. Једном приликом, у кривичном предмету, место кривца осуђен је приватни тужилац, а оптуженоме су досуђени трошкови. — Ево још један пример нетачног преписа примедаба Апелац. Суда, који само у изводу доносимо:

„Кад се из одговора тужене на тужбу под Бр. 46215 при којој је на рочиштима остала види да је тужена истакла неуредност тужбе и тражила да се иста одбаци, па се поред тога и на закон о уређењу и санитструке и чувању народног здрав-

ља по коме је предвиђено како и на основу чега лекари могу тражити пред судом награду за свој труд, наводећи да по основу тих зак. наређења тужилац нема права на своје тужбено тражење, онда је код таквих стања ствари суд повредио, што је преко грађ. суд. пост. у разлозима своје пресуде приступи оцени важности тих навода и доказа, па да тек потом своју одлуку донесе и. т. д.

На основу изложеног и § 317 грађ. суд. пост. чл. 18 и 37 уредбе о убрзању рада, Апелациони суд *ништи* ову пресуду тога суда и враћа му сва акта овога предмета да по овим примедбама и закону даље поступи.

Деловођа-секретар,
потпис нечитак

за Председав. Судију
Судија
потпис нечитак

Поред нејасне стилизације и очигледног прескакања појединих речи и читавих редова, постоји у овоме случају још једна незгода, а то је. што се за претседавајућег и деловођу назначује „потпис нечитак" као да су то људи који су пре пола века били на томе месту, па их се данашње поколење више не сећа, нити је у стању да протумачи њихове потписе.

Оваквих и сличних примера има у масама. Ми их нећемо више набрајати, јер нам није циљ да региструјемо све могуће грешке и нелогичности које се често налазе у судским решењима, већ да скренемо пажњу надлежнима и по могућству потражимо лека своју невољи.

Сви ми који радамо са судовима знамо да су судови преоптерећени послом, да је врло често оскудица у особљу, да су плате особљу са преписа минималне и да се не могу ангажовати спремне дактилографкиње, да су концепти врло често писани нечитко и т. д. и т. д. Све ми то знамо и од наше стране ми смо стрпљиви и не инсистирамо, да се судови у своме раду стриктно држе рокова који су предвиђени у поступцима. Ми немамо ништа против, ако се са решењима и пресудама мало закасни и ако се акта не експедују тачно на време. Али с правом тражимо, да судска решења и пресуде које нам се достављају буду тачно преписане без грешака и без изостављања. Даље с правом захтевамо, да се не излажемо и даље губитку времена око проверавања сваке речи и сваког слова из преписа. Најзад тражимо, да се престане са досадашњом праксом, да због грешака у препису бивамо принуђени да употребљавамо правна средства и да се на тај начин излажемо материјалним издатцима, па чак и евентуалној штети, поред великог губитка у времену.

Примери које смо овде изнели нису усамљени. Са више страна чули смо жалбе како преписи не ваљају и нема сумње да су ове жалбе допирале и до меродавних. Ми смо неколико

пута поводом ових случајева тражили исправку у см. § 335 г. с. п., а по потреби подносили и жалбе вишим судовима. Дакле, у судовима се зна за све ово, али се још нико није постарао да томе стану на пут и да се овим питањем оббиљније позабави. Међутим, изгледа, да питање преписа није тако компликовано и да би се с мало добре воље могло решити на задовољавајући начин.

Нама изгледа, да се све тешкоће састоје у томе, што се ми и сувише држимо старих навика. Ми смо ради примити писаће машине, али смо их одмах стрпали у собу за преписе и оставили их преписачима да се они са њима боре и ратују, како знају и умеју. Увајајући писаће машине и уносећи их у судове, ми нисмо хтели да се заинтересујемо како их користе људи из страног света од којих су нам те машине и дошле. Ако би завирили мало у судове у иностранству, видели би да је тамо сасвим други начин рада. А није потребно ни ићи у иностранство. Нека се адлежни заинтересују код првог пословног човека у Београду. У свима приватним бироима, скоро без изузетка, дактилографкиње пишу по диктату, а поред тога и сам шеф бироа пише на машини. Врло често чиновник који пише на машини у исто време је познат и са стеографијом т. з. стенодакило, и по свршеном дикату, он сам откуцава текст са свога рукописа. Када дактило после извесног времена у једном бироу свикне на рукопис свога шефа, он може без грешке преписивати и концепт које му шеф спреми у часовима ван канцеларијског времена. Све је то лакше, него тражити од судских дактилографкиња да се снађу у тумачењу рукописа двајестак писара и можда и толико судија који коригују решења и пресуде својих деловођа.

Код нас у судовима уопште се преписи не раде по диктату, а и не помишља се да би судски писар могао узети преда се писаћу машину и откуцати поред концепта решења одн. пресуде и све потребне преписе. То нити је понижавајуће, ни противно закону. У Америци и Енглеској највиши функционери пишу на машини. Вилсон, долазећи 1919. год. у Европу, понео је собом своју писаћу машину, на којој је стално радио у Америци, па је продужио рад и за време конференције мира у Паризу. Данашњи претседник Сједињених Америчких Држава, Хувер, пише такође на машини. А Макдоналд је чак познат као врло добар дактилограф. Заблуда је исто тко мислити, да је по нашем поступку потребно да концепт решења одн. пресуде буде исписан руком деловође, а да то не би смео бити примерак откуцан на машини, који ће потписати деловођа и колегијум, одн. судије појединац.

Данашњи начин преписивања не ваља и он се мора поправити. Сравњења, која врше саме дактилографкиње, ако га уопште врше, не вреде, јер речи и пасусе које су једном

погрешно прочитале, он ће то и приликом сравњења учинити. Тражите од писара, који су иначе преоптерећени, да врше сравњења и то је тешко, ма да смо као писари и тај посао вршили. Зато се мора прибећи другом начину рада. Јер не треба се заваравати: нису само странке и адвокати који трпе од рђавог преписа, већ то наноси штете и судовима. Нећемо се задржавати на факта, да је незгодно и за саме потписнике једног решења када то решење садржи грубе грешке, изокренуте речи и крајњ нелогичне реченице, али морамо нагласити, да и сама судска администрација после сваког оваквог решења мора без потребе да се ставља у покрет, вршећи непотребан и штетан посао, око исправке решења, које је суд већ излао и где би у већини случајева имала да престане свака даља његова радња. А често се због тога стављају у покрет и виши судови, који иначе имају довољно озбиљнијих предмета, да би им било свеедно да троше своје време и око исправке погрешно откуцаних пресуда и решења.

Ми апелујемо на све надлежне, да се позабаве овим питањем и да реорганизацијом преписа и начина употребе писаће машине, учине крај овоме стању. Јер и ако сами мало загледају у преписе, који изилазе из суда, констатоваће, да нема те бујне маште која ће бити у стању да измисли све оне аномалије, које једна дактилографкиња, не мислећи ништа, може да откуца на машини. А за све то, хоћемо да верујемо, нису криве оне саме, већ организација посла, која чини да од писаће машине, место користи и с правом очекиване помоћи, имамо најчешће само штете и низ компликанија у нашем раду.

НЕКОЛИКО ПИСМЕНИХ ДОКУМЕНАТА ИЗ ПРАВНОГ ЖИВОТА НАШЕГА НАРОДА ПОД ТУРЦИМА

Новица Шаулић, адвокат

Велики део наше народне прошлости, чуван у писменима и записима из старих времена, пропадао је из дана у дан. Једно због тешких прилика, сталних завојевања, насиља непријатељског, несигурности имовне и правне кроз векове, а и због несвесности значаја вредности тих писмених докумената и записа, и недовољне писмености у народу, — уништавани су значајни оригинални документи наше прошлости, живота, историје, правног схватања, обичаја, појимања у свима односима и приликама, међусобно и са непријатељем. Велики део наше народне прошлости остао је упропашћењем ових писмена и јединих сведочанстава живота и историје народне, неосветљен и ако не увек и потпуно непознат. Кроз векове уништавало се писмена и записи сваке врсте, који су чували прошлост и у којима је често и једино било сачувано и остало трага о ономе што је било. Поред народнога предања које се преносило живом речју, причом и песмом, писмени записи свих врста, а поред њих добрим делом и они о правним односима и животу нашег народа под Турцима, уништавани су у свима приликама и у сваком случају доживљавали судбину пропадања.

На жалост још и до наших дана мали број овако сачуваних, не уме да се цени и очува. Иде се трагом ранијег уништавања, јер се не зна колико имају ови мали и неугледни записи великог значаја и вредности. Само поједине породице имале су у својим ризницама и скривеним оставама на десетине, а понекад и стотине старих писама, тескера, пресуда, потврда, признаница, светенција, уговора итд. Добар део ових докумената био је на народном језику. Баш та писмена најмање су се сачувала, из појмљивих разлога. Имамо и до данас очуваних код нашег народа писмена на турскоме језику и др. које су издавале власти за поједине случајеве и потребе живота. Турске архиве које су за нас скривене тајне, сигурно су чувале једно неоцењено и велико благо за нашу историју и прошлост.

Ми смо уверени да и у појединим породицама и поред свега онога што је ишло на руку уништавању писмене и усмене тра-

диције живота и народне историје, има и до данас још очуваних драгоцених докумената ове врсте.

Нама за то даје повода да верујемо, више случајева оваквих на које смо наишли. Само у познатој породици Борисављевића из Буковика и Нове Вароши, у ранијем Староме Влаху, очувано је од велике породичне писмене заоставштине око 200 овакових докумената, од којих само 17 на народном језику, а све остало на језику тадашњих господара, Турака. Породица Борисављевића сачињавала је једну од највећих задруга тога краја. Доселили су се, по причању њихових старих, пре 1690 године, из села Бериславаца, из Зете. У овој породици, тако угледној, задружној, чувано је поред породичнога предања, и у рукописима тројице угледних чланова ове породице, Алексе Борисављевића из Прибоја, Милана Борисављевића из Нове Вароши, и Касационог судије поч. Косте Борисављевића, — још и велики број писмених докумената. Тако исто и Јово, отац мога пријатеља Светомира Борисављевића адвоката из Нове Вароши, оставио је од породичних записа о својим претшима, што се све налази код Светомира, који чува и ових око 200 записа и осталих докумената из богате ризнице Борисављевића, једино што је претекло. Он ми је показао велики број ових писмена, од којих већина на турском језику и у преводу, и дао ми да један део од истих препишем и објавим, на чему му овим путем пријатељски захваљујем.

Радовао бих се а то је изрична жеља и мога пријатеља, да се и остала ова писма очувају од пропасти и објаве и у оригиналу и у преводу. Доносећи један део од ових докумената из правног живота овим поводом чиним апел и мећем на срце, као свету дужност свима, да се очувани још мали број свих писама, код нашега народа у свима крајевима, прибере и очува од пропасти, објављивањем. Ми нажалост немамо за све то нарочито уређене часописе, нити личности које се нарочито томе посветише. Али у толико је још светија дужност свих свесних људи да то приме као своју дужност, а свих наших сталних и повремених часописа, публикација, новина, годишњака, да изађу на сусрет објављивању оваквих ствари. Нека се очувају у писменима сачуване мрвице прошлости, правног живота и народне историје, кад је немилосрдни зуб времена, пламен, и сама несвесност ништила богате породичне и народне рукописне ризнице.

Објављујем ових двадесет и шест *Писмена*, од којих су двадесет и три о правним односима и из правног живота нашег народа под Турцима, а два (9 и 10), реквизиција хране за турску војску при пролазу за Босанску крајину; 13., управо половина су превод са турскога, а друга половина од 14. до 26. на нашем језику.

1.

Наследници одричу се права накнаде крви и спорова

1140 Ел Хаџи Ибрахим кадија старога Влаха, Мухур Ибрахим Мемчо, становник села Вучића, постојећег у срезу Старом Влаху, прије овог времена убијеног Радојицу (Родче) сина Павловог, наследници Ченадина кћи Вукосавова и Неда кћер Милојева и Мојсил син Павлов, пред Шеријатским судом у присуству становника истога села, Тодора сина Јоксимова, Ђура сина Станоза и Алемпија сина Недељкова и Јефта сина Ковачева и Михаила сина Милошева и осталих становника поменутог села, због којих се ово пише, — признадоше и изјавише: умореног поменутог Радојицу у подне са једном великом пушком с десне стране испод пупка, брат му Лука, син Павлов, по имену хришћанин ударио је и ранио га и усмртио, што је утврђено и од наведеног становника поменутих хришћана. Немамо никаква непријатељства, спора нити тражења и поменутог убијеног Радојице, односно накнаде крви и свих осталих спорова, поменуте Тодора и Ђира и Јефта и Алемпија и Михаила и остале становнике поменутог села ослобођавамо! рекоше. По потреби судској и по догађају на тражење написа се. Писано 6 рамазани шерифа 1140 године. Присутни: понос својих вршњака забитски заступник Аго; Салих Забитага; Чокадор Мехмед Челеби; Махзар Дурак; кнез Аврам, Лазо сеоски старешина.

2.

Одрицање права тражења накнаде крви од хирурга

1145 Ебу Бекир кадија Старог Влаха и осталих припадајућих места, Мухур Абдулу Ебе Бекир. Из села Старог Влаха, села Буковика становник Лазо син Пајов по имену хришћанин у среском надлештву, у граду Сјеници као гост настањени је, и због којег се ова потврда пише. Ћирко син Елмакије по имену хирург (Џера), у његовом присуству својевољно признаде и изјави: најстарији ми син по имену Радосав, оболио је од болести дебеле и изнајмио сам поменутог хирурга са погођеном накнадом и ако с Божјим наређењем погоди га смрт и умре, да нећу тражити накнаду крви од поменутог уговорили смо и ако би затражио да се од стране уважених судија не прими и не узме у поступак! рече. По потврди судској и по догађају на тражење записа се и молиоцу у руке предаде. Писано при концу зил хиџе и шерифа године 1145.

3.

Тескера наследницима умрлога

Узрок тескере: будући становник Нове Вароши који је прије овога времена умро у Видину, Митра сина Јаћимова, на

тражење насљедника узета и ова тескера поменутим у руке дата, с тим да им нико не спречава. Уз поздрав писано Ребиул Евела 1136 Мехмед кадија Старог Влаха (Мухур: Мехмед).

4.

Тескера о такси за деобу

1142 у селу Лепојевићима прије овог времена умрлог Радисава хришћанина према обичају места за таксу о деоби наследницима у руке даде се ова тескера да их с какве друге стране не би ко на име таксе вријеђао. С поздравом Мустафа кадија Старога Влаха (Мухур: Абдулу Мустафа).

5.

Дозвола за поправку цркве

Буковичком попу и свој царској сиромашној раји која нема чега да се плаши, ставља се до знања у селу вам постојећу цркву да поправите по молби коју сте оправили надлежном Босанском дивану, по истом је издата Бујурултија и од стране шеријатског суда тражена је писмена дозвола (мурасела) која је написана и послата. Кад стигне потребно је да се поменута црква у старом стилу, не повећавши и непроширивши, да је прекријете и ђе треба којекаква места и зидове да поправите и да имате на знање да остане каква је раније била. 1174. године. Пошиљаоц ове мураселе Ел Хаџи Али, калифин заступник Старога Влаха. (На полеђини: мурасела црквени).

6.

Дозвола за куповину стоке

1197 узрок тескере Буковичком попу, да из среза Старога Влаха само 120 оваца и 35 говеди може купити, дата је дозвола. Мехмед Аски, забит Старог Влаха (мухур: ја мухамед Кил Шефает Мехмед Уметендер — ај Мухамеде испросими од Бога опроштај грехова, Мехмед је твој следбеник).

7.

Спор о државини земљишта

1195 старешини куће Борисављевића становнику села Буковика по овери истине достављa вам се узрок мураселе: у границама села Ракчића са познатим границама, ограничене и одељене земље вама су шеријатски правно додељене на лицу места. Видосави хришћанки из села Опалића, која је с вама шеријатским судом водила спор на лицу места није показала никакав доказ, остала је немоћна да докаже своје тврђење, па је пред овим шеријатским судом, под заклетвом сељака истога

села и осталих суседних села доказано да о вашој државини налазеће се земље заузели сте, по шеријатској потврди да је можете присвојити и уживати од стране шеријатског суда написана је ова мурасела са извршном моћи и предата вам у руке с тим да исту земљу заузмете, присвојите, обрађујете култивишете, са стране никога да не пуштате у државину, него да се равнате по овој мурасели. С поздравом у добри час 21 ђилкада 1195. Исмаил кадија из среза Старога Влаха. (Мухур: Створитељу, ја се на тебе ослањам твој роб Исмаил).

8.

Деоба задруге

1210 Мехмед Латиф кадија Старог Влаха. Становници села Буковика, припадајућег срезу Старог Влаха, Борисављевићи због којих се ово пише поп Марко син Филипов, Михаило и Тимотије синови Ђорђијеви, Максим и Лазо синови Митрови, Арсеније син Петров и Стојана кћи Танасијева, сваки у присуству другог, особено пред шеријатским судом признадоше и рекоше: од поменутих наших очева што нам је у заједници у наслеђе остало и што смо уживали и обрађивали у заједници те међу нама није недостајало раздора овог времена посретством равнатеља чифлуке смо међу нама са обостраним пристанком поделили и у границама села постојећег Бојевића читлука половину, у Раукићима постјеће читлука половину и купљене земље од Мичића половину и од Друлског читлука половину и од Брљије читлука цео и од месног читлука (махала) половину и од Мишковићског читлука половину, и од Својића читлука половину и Иванића брда половину и у селу Кисовици земље половину и од Јаворових ливада половину и Марин поток цео, у селу Кршићима Радивојић (Јевић) целу земљу, у селу Рокци пола хисета и у Калушићима половину, Будожељама један читлук и у Ракчићима половину, — помнутом Михаилу и Тимотију одијељено је и додато и они су то примили. Друга половина поменутом попу Марку и Максиму и Лази и Арсенију и Стојани на део је припало и додељено и сви смо понаособ по наведеном додељене нам делове примили, узели и признали и од данас сви по насе сваки додељено и означено хисе самостално ћемо уживати и притежавати и сваки то са знаковима одијелити и ограничити и очистити, један од другога не ћемо имати никаквога тражења ни потраживања, од чега се сви пролазимо и истављамо руку и сви заједно седећи у једној кући што смо дужни 7.000 гроша поменути Михаило и Тимотије узели су на себе и да повериоцима у свему исплате на део им је одвојено и поменути су се примили да то све одуже. И поменутом попу Марку, Максиму и Лази и Арсенију и поменутој Стојани на део по 3.200 гроша, одељено за куће, што су се они овога примили и подузели. По завршетку на

тражење записа се и написа и у руке молиоцима предаде. Писано 24 ребијул евела године 1210.

Ел Хаци Муратага Аго, Ел Аци Салијага, Шеих Али Ефендија, писар овога Ибрахим Ефендија, Мустафа, Шабар Махзар и остали.

9.

Мурасела о купљењу хране за Махмут пашину војску

1203 Буковичком конаку попу Марку доставља Вам се узрок овога писања мураселе Босанској ордији одређени Скендеријски Махмуд паша његовој војсци што ће се дати хране Буковичком конаку, по шеријатској јафти, припадајућу храну из наведене нахије и где буде било да се сакупи и сакупљању нико да се не противи. Збогом и уздрављу 1203 — 25 (Мухур Ибрахим). на полеђини: мурасела за Зехиру.

10.

Намирнице на део буковичког конака Махмут паши

1203 на део Буковичког конака: грла 50, јечма ока 2500, овнова 200 сира ока 200, соли ока 30. Узрок јафте је Махмут паши Скендерији, при пролазу за Босанску Крајину, наведеној му војсци што ће се дати хране на део буковичког конака припало је горе наведене намирнице да скупите и да примите одређеном чиновнику да предате. Уз поздрав 25/1203 (Мухур: Ибрахим). (на полеђини: јавта Махмудпашина).

11.

Дозвола за набавку свиња

1203 150 грла свиња узрок тескере је тај из села Кушића Милована за 150 свиња таска потпуно је примљена и именованом ова дозвола издата, с тим да му са стране наше, нити са друге стране нико не смета. С поздравом 1203 године. Бостани Мехмед Нафи војвода Старога Влаха. (Мухур: Абдулумехмед

12.

Тескера од стоке

1202 год. оваца 1050 грла волова 60 грла. Узрок тескере је овај за рачун овој 1202 години у мојем закупу постојећег Старог Влаха срезу, наведен и записано што је 1050 оваца и 60 волова да купи имаоц ове тескере, Буковичанину попу издато је са стране наше одобрење да га са стране наше нити са стране друге нико не сме увредити. Дата му је у руке прегледна цедуља 1202 — 6) Хаски Али Ага забид Старога Влаха, (Мухур: Боже олакшај ми посао, Али.) на полеђини: 1788 од стоке тескера од ове године.

13.

Поверилачке тражбине и таксе

1210 умрлог попа Марка потраживање повериоца Синђелића Симеуна чије је ушло у део 655 гроша — 65 кадији и забиту положена такса — 590. Из села Љеповића Милији чије је ушло у део 420; 42 кадији и забиту; 378 положена такса сеиз; — Митров чије је ушло у деобу 190 гроша; 19 кадији и забиту. Положена такса 171.

На део Букозика гроша 3343 пореза

Ђурђевски порез

14.

Писмена са рукознацима о дуговањима

Знати се како ја исти Симо Хемеција Јована Синђелића остаемо дужни Ђоку Борисављевићу готовие гроша 115 и вада Ђурђевдан. И тому шаит Симо кнез и Радосав из Дуруле и Јанко и Петар Мичић (рукознак):

15.

: На: 1782: го- Знати се на свакому суду, јалити при кметовима како ја исти Евђо и Остоја остасмо дужни 1000 : 400: гроша и два и по и словом велимо хиладу и четири стотине и два и по. Томе вада Аранђелов дан да се наплатимо. Томе шаит Смеон Дечанац, поп Илија Свио Тупал, Марко Божо. И мећемо своје прсте веровања ради (три рукознака) (испод тога): и остасмо дужни попу Илији из Штиткова гроша 65: тадај да се наплатимо. (на полеђини): од овие аспри што посла Остоја и Евђо по Ђоку Поповићу рушпи 80. Ја пол Марко Борисављевић примих 80 рушпи.

16.

:На: 1784: го: да се зна на свакоме суду или ти пред кметовима како ми остасмо Смиљанић Митар и поп Тома и Михаило и Радосав остаемо дужни попу Марку Борисављевићу гроша см и словима велимо двеста и четрдесет и тома вада Ђурђев дан да се наплатимо без риечи. И томе шаит протоп Илија, Евђо Томовић Дмитар Стефанов, Ђоко Андрић. И мећемо свое прсте верозања ради (четири рукознака).

17.

На 1793 нека се зна како оста ја дужан Јевђо Мијаилу Борисављевићу цекина 100 и томе вада Божић да се часно наплатимо. И томе шаит Томо Јевђовић (рукознак).

18.

Знати се шта оста на попу Марку дуга: Агу гроша 500, попа Илије гр. 550, Анђа гр. 500, Почу гр. 710?, Миши ? гр 375, Митру кнезу гр. 350, Мулахмеду гр. 100, Стефу гр. 300. Свега кеса шест гроша 350 и Тому кеса. Шаит Аго Касумовић, Владика Јанићије.

19.

Писмено о пријему ствари

Да се зна шта сам ја ниже потписати примио од Георђија Борисављевића ствари што су биле код њега, калуђера Пајсеа ис Пипера, што се преставио у Бихор. Прво кошуља г, пешкир г, и махрама миодра-г, платна аршина-II (80) Милојаха 6 (печат) Гаврил митрополит НВ ПА 1748. Но пазарски Гаврил.

20.

Писмено о продаји непокретности

На 1824 Знано буди на сваком суду или ти пред кметовима или ђе би се ово писмо учило, како ја исти Мита Имаић? продадо Тимотију Борисављевићу мое илаке што сам имао у Раукићима и у Луковићима и у Мишковићима, за гроша 550 да немам никад поговора ни ја ни мои нико. Мећем мој прст веровања ради (рукознак). И томе је шаит Радосав Протић и Маринко Борисављевић.

21.

Давање земље на попашу

5 1777 Маја 21 З знано да буде како даде Рустен капетанов субаша чемерницу што је њина илаке Ђорђију Борисављевићу за р и к ока масла и тому шаит Стефан Ковач и Тома Чикеревац и поп Јован и Спасое кајбаша и Јован Станић и Цвио Тупал. Попашу за едно лето (турски мур)

22.

Примање дуга при де(би задруге

Знати се што оста при Ели дуга: Мему гроша 420, Ахмету 30, Јахији 30, Музуру 30, Мишу 830, Митру 550, Дамњану 500, Павлу 300 Никиту 50, Студеничарима 200, Петру 150, Дечанцима 190, Свега кеса 6: 278 гроша. и тому шаит Аго и владика Јанићије. (на Ели).

23.

Знати се што оста дуга при Михаилу када се поделише: Шеаги кесе 4, Аци Солиу гроша 690. Агу гроша 500, Аци Мур-

тезићима 150 Аџи Авди гроша 650, Чорсуфи 320, Пају ? 600, Мубаширу Зокушиће гр 600, Заку гроша 370 ?, на Арсенију: Аџи Авди гроша 1000, Мему гроша 70. и тому шаит Аго Косумовић и владика Јанићије. (Полеђина када се поделише на Михаилу 1794.

24.

Писмено о продаји земље

Знати се на сваком правом суду или гђе буде међу људима како ах Иван Басарич из Писовиц продо земљу Ђорђију Борисављевићу за гроша 364 и по и словима триста и шесет и четири и по. И на то Ђоко додаје мирие гроша 2 и по. Тому шаит Јован Буђа, Митар Синђелић, Алемпије кнежев Павле Хриак, Јеремије Зорић Јосив Требињац (на полеђини турски)

25.

Потраживање дуговања или уцене

Поздравље од мене буљубаше Смаила, моме досту кнезу Тимотију, Авраму, молимо Вас за оне 50 гроша и словом педесет гроша Кое остало Мохово са Скадранином. А ти молим прати ми по Муи Балин ећеш ми пратити по Муи оћеш ми шчитити хатари и мое паре ник стати: но те молим пошчено прати и потом Муи и опет пиши ми да знам и ако ми нечеш дати да знам да за какву работу гледам. Смаил Мулкбаша из Гусана. (полеђина) (да-ти се ово писмо кнезу Тимотију Борисављевићу у руке у Нову Варош или у Буковик.

26.

Писмено (темисуђ) о продаји земљи

Да се зна по овом писму али темисуђу свакому судији честитога цара, како ја (х) Марко и ја Јован и ја Радоња, синови Нешованови, продадосмо земљу у Ракчићи дукат што се зове и овим и сву нашу ялаку, што имамо — П н 2 гроша реком и словима за осамдесет и седам гроша и за то му даемо ови темесуђ наш да му тврдо веровано. И томе ја сведок Богдан Петровић, ја Тома Мартиновић, ја Јоксим, ја Данило Михаилов, ја Радивој Станић, ја поп Стефан писувши ови темисуђ и ја Јован Тадић. (На полеђини мухур: Р. Н. и два рукознака).

Др. Адам П. Лаваревић

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗА РАСИПНИКА (РАСПИКУЋУ) — РАСИПНИШТВО КАО ПРАВНИ ПРОБЛЕМ

Према општој формули, право има за циљ и задатак, да омогући заједнички живот људи, обезбеђујући својим дејством миран и правилан развој њихових међусобних односа. Да би пак право могло тај свој задатак што потпуније и успешније извршити, дужност је законодавца, који прописује правне норме, да брижљиво мотри на те односе и да сваку значајнију друштвену појаву благовремено подвргне својој оцени, ради њеног евент. правног регулисања. Наравно, при таквој опсервацији друштва, да би она била од жељене користи, потребна је велика проницљивост и моћ оцењивања. Јер, има извесних друштвених појава, које, на први поглед, изгледају сасвим незнатне, а које међутим, по својим даљним последицама, ако се о њима не би на време повело рачуна, могу бити судбоносне и по само друштво као такво, а нарочито пак за одређени облик његове структуре у једноме даном историјском моменту. — Међу такве друштвене појаве мислимо да спада и *расипништво* или *распикућство* (la prodigalité, die Verschwendung), о коме ћемо овде проговорити неколико речи.*)

§ 1. Појам расипништва у правном смислу

Појам расипништва је у суштини врло широк, и тешко би га било тачно дефинисати тако, да би се могао добити један стални критеријум за оцену питања о томе: да ли извесна људска радња има карактер расипништва или не. У обичном животу, под расипништвом се подразумева свако трошење имовине од стране извесног лица, које није учињено у циљу задовољења једне оправдане потребе, у приватном и јавном животу одн. газдовању. Тако се је н.пр. код нас, у једно време, много у јавности говорило о расипању државне имовине, под

* Код нас је за означење овога појма уобичајен термин: *распикућство*, али је израз: *расипништво* савременији а, у извесном погледу, и тачнији, те ћемо га и ми овде даље употребљавати. Напомињемо, да смо се ми овога истог питања дотакли и у нашој књизи: О државној интервенцији у породичним односима, Београд 1927. (Издавачка Књижарница Геце Кона), стр. 58. и сл. (В. и тамо наведену литературу).

којом се разуме: неумесно газдовање и вршење издатака на разне некорисне циљеве, итд. У овом смислу појам расипништва се у многоме подудара са појмом луксуза, који је такође врло несигуран и растегљив. — Али, нас овде не интересује појам расипништва у његовом обичном или вулгарном смислу, што је ствар по све релативна и зависи од објективног схватања појединаца. На против, нама је стало до објективног појма расипништва, т. ј. до појма правно релевантног, који друштву одн. држави даје основа за интервенцију и предузимање потребних законских мера, у циљу спречавања и отклањања оних по друштво штетних последица, које су са једном таквом појавом скопчане.

Појава расипништва није нова, ни у правној теорији, ни у позитивном законодавству. За њу је знало и Римско Право, као што је предвиђају и регулишу и данашња модерна законодавства. У Римском Праву на пример, расипништво је сматрано као анормална појава, која, као таква, утиче и на правну и пословну способност дотичног лица. По Закону од XII таблица расипнику се је могла одузети способност за предузимање правних послова и управљање имовином, и те је послове за њега вршио његов старатељ (curator prodigi). По Јустинијановом пак праву, расипник је био способан за прибављање имовине, али се није могао самостално обвезати, нити н.пр. правити тестаменат; није, дакле, имао т.зв. testamenti factio activa. И не само, да је био ограничен у пословној способности, те да није могао пуноважно располагати са својом имовином, већ није могао бити ни субјект извесних права, нарочито јавних. Тако н.пр. није могао бити старатељ, није имао ни активно ни пасивно изборно право (jus sufragii и jus honorum), која су права, као што је познато, јако била цењена у римском друштву. — Међутим, у кривично-правном погледу, расипништво, само по себи, није сматрано као анормално стање, те је расипник по правилу одговарао за деликте.

И данашњи правни писци у главном стоје на гледишту, да је расипништво једна социално штетна појава, односно једна анормалност, и да треба изналазити и предузимати целисходне правне мере за њено сузбијање. Како пак ту појаву није лако дефинисати, то сви, више мање, налазе, да судовима треба оставити потпуну слободу у оцењивању чињеница, на основу којих би се у свакоме даном случају могао извести закључак о њеном постојању. — Уопште узевши, расипништво на првом месту погађа саму личност и породицу расипникову, па затим и само друштво као целину. Тако н.пр. г. Др. Лазар Марковић, у своме објашњењу § 41. гр. зак., где се помиње расипништво, каже: „Ко тако троши имање, да тиме доводи у опасност опстанак свој и своје породице, може се судским путем огласити за распикућу". Сличне дефиниције ове појаве, дају и други правни аутори. Што се пак тиче позитивног законодавства, на-

вешћемо само, примера ради, одредбу чл. 370. швајц. грађ. законика од 1897., као једног од најмодернијих у овој, као и у многим другим правним материјама. По тој одредби, под старатељство долази свако пунолетно лице, које због *расипништва*, пијанства и уопште порочног живота или начина управљања својом имовином, излаже себе *или своју породицу* беди или осиромашењу. Међутим, са објективног гледишта, односно с обзиром на имовину која је предмет расипања, поставља се интересантно питање о томе: да ли за расипника може бити проглашено само оно лице, које расипа имовину, коју није само стекло, већ ју је од својих предака наследило или н.пр. добило на поклон одн. у мираз, — или пак томе проглашењу подлежи и оно лице, које расипа лично стечену имовину? — По једном мишљењу, расипништво као правно релевантна чињеница постоји само у првом случају, а у другом само у толико, у колико су њиме угрожени интереси породице дотичног лица.*) — И по Римском Праву, проглашење за расипника вршио је претор у почетку само због расипања наслеђене имовине, а у интересу потомства. Доцније је пак то проглашење вршено и онда, када би се расипало и друго имање, а не само наслеђено одн. од предака добивено. По нашем праву међутим не би се могло усвојити ово разликовање, нити би, дакле, правно порекло имања које се расипа могло бити од утицаја на мотивисање судске одлуке у једном или другом правцу.

Уопште би се пак могло узети, *да је расипништво у правном смислу оно трошење имовине, које није учињено ни у каквом озбиљном циљу (привредном или опште корисном) или које није у сразмеру са приходима и имовинским приликама дотичног лица*, мада би се иначе, т.ј. када би било у питању једно друго лице, бар у неколико могло сматрати као оправдано. — Према томе, ако би неко н.пр. упропастио своју имовину играјући на берзи, или потпомажући из одушевљења извесну акцију: политичку, социалну, хуману итд., — онда се не би могло узети, да ту стоји случај расипништва, иако би многим другима таква једна радња одн. акција изгледала неразумљива и унапред осуђена на пропаст. — Што пак све показује, да је расипништво један потпуно релативан појам и да се као фактичко питање има оцењивати од случаја до случаја, с обзиром на све околности личне и материјалне одн. имовинске природе.

§ 2. Судски поступак проглашења за расипника

У нашем позитивном законодавству није предвиђен никакав нарочити судски поступак, по коме би се имало вршити проглашење за расипника. Према томе, и спорови који имају

*) В. н. пр. тумачење чл. 513. Code civil-a код: Petite Collection Dallon, Code Civil annoté d'aprés la doctrine et la jurisprudence, 26. éd., Paris 1926.

за предмет то проглашење имају се водити по општим прописима о поступку судском у грађанским парницама. Управо, у сваком таквом случају воде се стварно два поступка, и то: један код првостепеног одн. сада окружног суда и један код старатељског судије. Према досадањој судској пракси, заснованој у главном на пропису чл. 140, и 144. зак. о старатељству, ко жели, да се извесно лице огласи за расипника и као такво стави под старатељство, мора поднети тужбу суду, са нужним доказима о постојању чињеница, на којима своје тражење заснива. Тужилац затим обично узима од суда уверење о поведеном спору, са којим се потом обраћа надлежном старатељском судији, тражећи, да се над туженим одн. над лицем чије се проглашење за расипника тражи, постави привремено старатељство. Старатељски судија, пак, обично прихвата овакав захтев без икаквих дубљих извиђаја са своје стране. И када решење о постављењу привременог старатеља постане извршно, онда се његово (привременог старатеља) име доставља дотичном суду, да би му се раније поднета тужба могла доставити на одговор. — После тога се продужује даље поступање, као и у сваком другом спору. Али су врло ретки случајеви, да се овакви спорови окончају извршном судском пресудом, већ се обично завршују каквим вансудским поравнањем и одустанком од тужбе, — те се због тога по овом питању још није формирало никакво одређено и сталније судско поступање, о коме би се могло говорити, као о једној судској пракси у уобичајеном и правом смислу речи.

По смислу законских прописа, који говоре о расипништву, тужбу, да се неко прогласи за расипника, може поднети и оно лице, које тиме није лично заинтересовано, што показује, да таква тужба има карактер тзв. *народне тужбе* (actio popularis). Многи пак налазе, да у таквим случајевима право активне легитимације (одн. овлашћења) за вођење спорова припада само оним најближим сродницима, који се на многим местима у законодавству као такви помињу. Али то није тачно. Јер, на најближим сродницима расипниковим лежи, истина, само дужност, да пре свију осталих лица од суда траже предузимање потребних мера, ради његове заштите, али њима не припада и искључиво право, да то чине, већ то могу учинити и друга лица, која ничим нису непосредно заинтересована. Што се пак тиче поступка старатељског судије, он би, пре него што донесе решење о стављању означеног расипника под привремено старатељство, требао сам да предузме потребне извиђаје и да се, по могућству, и лично увери о томе: да ли у истини постоје разлози за једну такву одлуку или не. Пре свега, имао би да саслуша сроднике и пријатеље дотичног лица; познатије људе из истог друштвеног реда одн. из исте професије, нарочито оне који су са њиме стајали у пословним односима и којима ће тајне његовог привредног пропадања обично бити најпозна-

тије; да се, по потреби, у истом циљу обрати са питањем и надлежном општинском суду, итд.*) Свакако треба саслушати претходно и само дотично лице, јер ће се тим саслушањем обично најпре доћи до истине; нарочито када се има у виду могућност дешавања злоупотребе, не само са стране трећих лица одн. оних који туже, већ и са стране самога означеног расипника.

У једном конкретном случају, где су сродници извесног лица, по напред показаном поступку, тражили да се због расипништва стави под привремено старатељство, један од старатељских судија бив. Првостепеног Суда за Град Београд, усвојивши захтев молиоца, био је своје дотично решење засновао само на тој околности, што тражење потиче од овлашћеног лица и што је код надлежног суда поведен спор, да се дотично лице огласи за расипника. Судија је наиме нашао, да је за активну парничну легитимацију довољно то, што је молилац, као крвни сродник, могао доћи у обзир да евентуално наследи означеног расипника, и да је, с друге стране, довољно што је дотични спор поведен, без обзира на то што је исти још у почетку и што му је исход у смислу тужбе несигуран. Апелациони Суд је међутим, по жалби интересованог, примедбама свога III оделења од 28.-III-1931. год., поништио ожалбено решење, нашавши, поред осталога, да је првост. суд требао да изнесе и разлоге, са којих је узео, да је потребно, да се интересовано лице стави под привремено старатељство. — Наравно, ове су примедбе биле сасвим умесне, јер се првост. суд resp. старатељски судија уопште није упуштао у оцену питања о расипништву као таквом, већ је истакнуто тражење ценио само са његове формалне стране, а то је, према горе реченом, погрешно. Ако је пак било бојазни за имање расипниково, судија је, на основу чл. 144. у в. чл. 96. зак. о старатељству, могао предузети потребне мере у циљу заштите тога имања, и пре завршених извиђаја и доношења решења о привременом старатељству. Јер, старатељски судија и у оваквим случајевима, као и иначе, има широко законско овлашћење за интервенцију. Он би могао и по властитој иницијативи, да подигне тужбу и да тражи, да се извесно лице огласи за расипника, супституишући се, по потреби, другим лицима, као тужиоцима, нарочито када се расипништвом угрожавају имовински интереси малолетника. Али како су старатељске судије обично и сувише заузети другим судским пословима, нарочито данас, после установљења среских судова, то се њихова улога по старатељским ства-

*) Овим поводом напомињемо, да је у Општини београдској недавно основан Централни Уред за заштиту матера, деце и младежи, коме је, поред осталога, стављено у задатак и то, да помаже старатељске власти у њиховом послу. Тај је Уред за сада тек у формирању, али се може са правом очекивати, да ће његова помоћ у будућности бити стар. судијама драгоцена.

рима своди на извршење онога што је најнужније. Зато се у данашњим приликама намеће потреба за установљењем посебне старатељске власти, која би се могла организовати и по примеру организације државног тужиоштва.*) Јер интереси друштва одн. државе у оваквим случајевима ништа мање нису ангажовани него у кривичним предметима. На против, између једних и других случајева постоји непосредна узрочна веза, што је јасно, када се има у виду, да се највећи број разноврсних делинквената регрутује из порушених породица, а утврђено је н.пр., да расипништво врло деструктивно делује на породични живот. Међутим, садањи судски поступак је неодређен, компликован и уопште неподесан за борбу противу те штетне друштвене појаве.

§ 3. Правни положај лица проглашених за расипнике

Проглашење за расипника има врло велико дејство на правни положај дотичних лица. Што је пак главно, та се лица у погледу њихове пословно-правне способности, по нашем грађанском законодавству, уподобљавају малолетницима од 7.—21. године. Судски проглашени расипници могу наиме закључивати само оне правне послове, који им доносе користи (н.пр. примити поклон, опроштај дуга и т. сл.), али се не могу пуноважно обвезивати, јер им се актом проглашења одузима право располагања са њиховом имовином (§§ 41., 533. и 920. грађ. зак.). Али то правно уподобљавање расипника малолетницима није потпуно и увек исто. На пример, према § 427. г. з., способност за прављење тестамента призната је и малолетницима од 15 година па на више, докле по истом законском пропису, расипници не могу ни тестаментом чинити распоред са својом имовином. С друге пак стране, у грађанским споровима н.пр., не могу се заклињати лица, која немају пуних 16 година (§ 265. г. с. п.), а међутим, да ли ће се дозволити полагање заклетве судом проглашеним расипницима, који се, као такви, налазе под старатељством, то зависи од судске оцене у конкретном случају (§ 266. г. с. п.). — Као што се из ових примера види, у томе погледу постоји извесно нијансирање, којим се правни положај судом проглашених расипника нарочито карактерише. — Има међутим једна нарочито значајна последица реченог проглашења, а то је, што се расипнику одузима родитељска власт над децом и она се, у колико су малолетна или иначе правно неспособна, стављају под *особено* старатељство (§ 154. г. з.). Кажемо особено због тога, што ће се у таквим случајевима интереси расипникове деце увек сукобљавати са интересима одн. са жељама и намерама расипниковим, те отуда једно

*) У Француској се н. пр овакви спорови увек воде уз интервенцију државног тужиоштва (du ministère public). В. чл. 513—515. Code Civil-a.

исто лице не би могло истовремено заступати и штитити и једне и друге интересе, јер би се то косило са општим правним принципима, као и са самом природом ствари. Дакле, за пуноважност свију правних аката расипникових, који, посредно или непосредно, имају карактер отуђења, расипнику је потребно одобрење његовог старатеља одн. старатељског судије, као и у случајевима старатељства над малолетницима. То се јасно види из чл. 137. Зак. о старатељству.

Уопште би се пак за правне послове расипника могло рећи то, да они нису *ништавни*, нити пак правно *непостојећи* (inexistants), већ да су само *рушљиви*. То јест, ти послови *важе* под условом ако их одобри старатељска власт или ако наступе извесне друге околности, које би могле бити од утицаја на њихову накнадну конвалидацију; дакле, важност је тих послова само *релативна*. На пример, ако се расипник у року од 14 дана од дана ослобођења од старатељства, не буде изјаснио противу правних послова, које је за време докле је био под старатељством самостално закључио, онда ће ти послови остати у снази, као да их је закључило лице, које у пословној способности није било ограничено. Такав је смисао прописа § 921. г. з., јер се тај пропис не односи само на малолетнике, већ и на лица, којима је забрањено „са сопственим имањем руковати", а у ред таквих лица несумњиво спадају и судом проглашени расипници. Сумњиво је пак, да ли према расипницима тече застарелост, јер се они не помињу у § 942. г. з., који параграф у томе погледу говори само о малолетницима и умоболним лицима, а њих (расипнике) не помиње? Ми мислимо, да би негативно тумачење било правилније. — Наравно, реч је увек о судски проглашеним расипницима, који би моментано, из каквих било разлога остали без старатеља, јер само такви расипници долазе у обзир у овом смислу. — У Француском праву на пр. мишљења су по овом питању подељена. Неки правни аутори налазе, да расипници, који се налазе под интердикцијом, односно под забраном да својим имањем слободно рукују, ипак имају извесну слободу акције, те да против њих време застарелости, по правилу, треба да тече и онда када немају старатеља. *Планиол* је међутим противног мишљења.*)

Али проглашење за расипника није само од утицаја на пословну способност (capacité d'exercice, Geschäftsfähigkeit) дотичних лица, већ она због тога трпе извесна ограничења и у самој правној способности у ужем смислу, т. ј. у способности да буду носиоци или титулари извесних права (capacité de jouissance, Rechtsfähigkeit), нарочито оних јавно правне природе (Нпр. немају активно ни пасивно бирачко право, кад и у колико то право постоји у корист других лица; не могу бити носиоци

*) B. Marcel Planiol, Traité élémentaire de droit civil, 7. édition, tome II, Paris 1917. (Librairie génerale de droit et de jurisprudence), № 1284., p. 423.

извесних почасних звања у друштву, и т. д.). Уопште пак узевши, њихов је правни положај у многоме идентичан са правним положајем лица над чијом је имовином отворен стечај.

Старатељство над расипницима престаје, када отпадну они узроци, који су га изазвали, односно када се старатељски судија увери, да се је дотично лице тако поправило, да му се његово имање без бојазни може предати на слободно руковање и располагање. Да ли је пак стварно наступио такав случај, старатељски судија има да одлучи по извршењу потребних извиђаја, а пре свега по саслушању сродника расипникових и самога расипника. У интересу трећих лица, решење о скидању старатељства, као и оно о постављању, мора се обзнанити преко новина одређених за службена саопштења (чл. 145 и 146 Зак. о старатељству). После тога, расипник аутоматски стиче сва права, која су му актом проглашења била одузета.

Рад. М. Јелић, адв.

ДА ЛИ ТРЕБА УВЕСТИ СИГНАТУРУ?

На територији Београдског апелационог суда има врло много пискарача, а нарочито у унутрашњости. Има пискарача, који се баве искључиво овим послом, јер им је овај посао прилично уносан, а много их је већи број, којима је ово споредно занимање.

У сваком селу има бар по један дрвеница, који на свој начин адвоцира: даје савете, пише молбе, жалбе, тужбе, приводи своје „клијенте" капетану, интервелише итд. итд. Наравно не треба мислити, да се ово ради бесплатно и из сажаљења. Не. Пискарачи своје услуге често пута наплаћују боље, него и правни адвокати.

Много је ових пискарача. Ова врста занимања омиљен је посао општинских ћата и претседника. Није редак случај, да послове код власти свршавају паланачке кафеџије. и дућанџије, вајдица је зарадити коју пару, ма на који начин. Готово сви пензионери по паланкама адвоцирају, јер све то доноси користи. Ако не у новцу, а оно у натури.

Колико је обиман посао ових пискарача показаће ова моја анкета. Узгредно расматрајући акта бележио сам колико је аката поднето и то од стране адвоката, колико су поднела приватна лица, колико је суд узео на протокол, а колико су поднели пискарачи. Утврдио сам ове нимало утешне бројеве. Расмотрио сам свега 287 разних аката или како се то зове поднесака. Од овог броја из адвокатске канцеларије изашло је 29 комада; лично су странке поднеле (написале и потписале) 12 ком., суд је узео на протокол 86 изјава, а остатак у 160 комада поднели су дрвени адвокати.

Као што се види од овлашћених поднето је свега 127 аката, док је од пискарача поднето 160, дакле више од пола. Свакако да је ово жалосно.

Пискарачи своја акта сами пишу и потписују странке или само пишу, а странке потпишу или издиктирају, а интересовано лице пише и потпише. Ово последње раде пискарачи-пензионери.

Дакле, из предњег се види, да је пискарање веома укорењено и узело великих размера.

Сумње нема, да ово худи угледу и адвоката и правосуђа, а поред тога наноси адвокатима и странкама — зинтересованим лицима велике материјалне штете. Ово последње нарочито подвлачим.

Ми данас видимо и знамо, да се за сваки посао тражи нека спрема, нека квалификација. Сваки посао је на неки начин заштићен и не може га обављати онај, ко се за исти није спремао. Ни најобичнији занат се не може радити, док се не положе прописани испити, а ови се пак не могу полагати без потребног шегртовања. Према овоме откуда сад да адвокатске послове може обављати ко год хоће? Какав је ауторитет адвокатског реда, кад његову функцију могу обављати разни пискарачи, болничари, пандури, сеоске ћате и овим слични? Какав је ауторитет, какво је субјективно осећање једног адвоката на пр. у овој ситуацији: пискарач је написао тужбу и однео, да преда, то исто учинио је и адвокат (разуме се како је ко знао) па су се сада нашла двојица „колега" пред пријавником, да сврше посао. Често пута адвокат мора да чека док се колега пискарач објасни са пријавником, или адвокат оде да расмотри акта неке масе и ту затекне неког пискарача где расматра баш ту исту масу. И наравно, обичај је да се причека на ред.

Е, па зар се човек неће у оваквим сличним случајевима запитати: зашто је школа, зашто сам велики део живота провео у школи, због чега се полажу они силни испити? Чему то све служи кад се може и без тога?

За овим зар то није убијање угледа правосуђу и малтретирање судија, кад су принуђени, да расматрају и решавају све оно што им се поднесе често пута без икаква смисла и логике, да око овога губе време на штету осталог посла. Мислим, да није нужно за ово наводити примере.

Данас је свачији материјални интерес заштићен. Нико не може трговати ко није трговац и није порез платио. Радници су такође заштићени законом. Откуда сад то да адвокату може конкурисати ко год хоће?

Није редак случај нарочито у унутрашњости, да дође адвокату парничар и каже како хоће да води спор, па онда обаспе разним питањима, просто човека угњави. Када се обавести о оном о чему је хтео, онда реда ради запита шта би то коштало, колико му се свега тражи за вођење спора? Ма колико да му се каже он ће увек окренути леђа. Каже како ће му то тај и тај написати за банку и стварно то тако и бива. Нађе свог ћату и каже му шта вели адвокат и ћата то некако скрпи, па ваљало или не.

Али много је чешћи случај, да се странке оштете, није ретка ствар, да се праведне ствари упропасте. О штетном утицају ових пискарача могло би се говорити много и много. Има доста примера, а у осталом о овом је сваки адвокат обавештен.

Из свег до сад изложеног, а у интересу и адвокатског реда и правосуђа и странака следује закључак: *пискарање и адвоцирање од стране неквалификованих и неовлшћених лица треба апсолутно забранити и законом онемогућити.*

Истина постоји и сада § 120. закона о адвокатима. Али овим ово питање није решено, мада је квалификовано као кривично дело. По § 120., да би се за пискарање могла изрећи казна тражи се, да је „уз награду"; није ваљда нико луд да призна или пред сведоцима, да прими награду, кад зна да ће бити кажњен. Даље се тражи да је то у „виду заната". Ово је још апстрактније. Шта је критеријум за „у виду заната"? Као што се види тешко је и немогуће применити § 120., нити се њиме постиже оно што се жели.

Јасно је дакле да се пискарање може једино искоренити на тај начин, ако се уведе *сигнатура* т. ј. да свака преставка, коју приватна лица подносе властима има на себи печат и потпис адвоката из чије канцеларије излази, или пак да странке своје изјаве дају код суда на протокол. Ово последње требало би дозволити када је интересована странка сиромашна, јер је незгодно да држава плаћа чиновнике да свршавају приватне послове.

Ово је потребно увести што пре, јер је са више страна корисно, као што је напред изложено. Сигурно је да ће се у том случају смањити и убрзати рад код судова и других власти. Ниједан адвокат неће под својим печатом и потписом подносити какве бесмислене и неосноване тужбе.

Могло би се рећи, да би спорованье увођењем сигнатуре било скупље. Али то не стоји. Посао би се брже и сигурније отправљао, па с тим и јефтиније.

Што се тиче адвокатске награде за то већ постоји тарифа и принцип уговарања, те са ове стране не би било никакве тешкоће. У осталом тарифа се може и изменити, ако не одговара приликама.

Завршујући овај чланак моје је скромно мишљење, да би веома било корисно изменити § 120., који би гласио:

„§ 120. — Све тужбе, жалбе, молбе и остале преставке, које приватна лица подносе судовима, управним и другим јавним властима, морају бити потписане од стране адвоката и на исте се мора ставити адвокатов печат. Поднесак, који није на овај начин сигниран судови не могу примити, а ако је стигао поштом вратиће се са објашњењем зашто није примљен.

Орган власти, који противно поступи казниће се дисциплински."

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

	Смештај у библиотекама	
	Немањина 22-26	А. венац 1

1. ДРУШТВЕНИ ПОКРЕТИ И ПРОМЕНЕ
Павловић Вукашин
Београд, Службени гласник : Завод за уџбенике, 2009. +

2. ИЗМЕЂУ НАЦИОНАЛНЕ ПРОШЛОСТИ И ЕВРОПСКЕ БУДУЋНОСТИ +
Вулетић Владимир
Београд, Службени гласник, 2008.

3. КОНСОЛИДАЦИЈА ДЕМОКРАТСКИХ УСТАНОВА У СРБИЈИ ПОСЛЕ 2000.: годину дана после +
Београд, Службени гласник, 2008.

4. ДРУГА ШАНСА АМЕРИКЕ: три председника и криза америчке суперсиле
Бжежински Збигњев +
Београд, Службени гласник : Факултет безбедности, 2009.

5. СРПСКИ ЕКОНОМИСТИ ДО 1914.: зборник текстова +
Београд, Службени гласник, 2008.

6. ТЕОРИЈА ДРУШТВЕНЕ ДЕВИЈАНТНОСТИ: парадигме и импликације +
Југовић Александар
Београд, Службени гласник, 2009.

7. ЖИВОТ, ПОЛИТИКА, КОМЕНТАРИ
Чкребић Душан +
Београд, Службени гласник, 2008.

8. СВЕТ КАО ВОЉА И ПРЕДСТАВА: том 1. и 2. +
Шопенхауер Артур
Београд, Службени гласник, 2005.

9. ЕВРОПСКА УНИЈА: увод
Прокопијевић Мирослав +
Београд, Службени гласник, 2009.

	Смештај у библиотекама	
	Немањина 22-26	А. венац 1

10. МЕЂУНАРОДНИ СПОРАЗУМИ У ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
Медовић Владимир
Београд, Службени гласник, 2009. +

11. БРОЈАНИЦЕ ОД ЖАДА: авантуре Ераста Фандорина у XIX веку
Акуњин Борис
Београд, Информатика, 2009. +

12. МОСКОВСКА САГА: трилогија: књига 1: Деца зиме
Аксјанов Василиј
Београд, Информатика, 2008. +

13. МОСКОВСКА САГА: трилогија: књига 2: Рат и тамновање
Аксјанов Василиј
Београд, Информатика, 2008. +

14. МОСКОВСКА САГА: трилогија: књига 3: Тамновање и мир
Аксјанов Василиј
Београд, Информатика, 2008. +

15. ПЕТ ДОБА СВЕМИРА
Адамс Фред
Београд: Информатика, 2006. +

16. ПОЗОРИШТЕ
Ками Албер
Београд: Paideia, 2008. +

17. ЉУДСКА ЉУБАВ
Макин Андреј
Београд: Paideia, 2008. +

18. БРИДА
Коељо Пуло
Београд: Paideia, 2009. +

19. ДНЕВНИК СЕНТИМЕНТАЛНОГ УБИЦЕ ; КАЈМАН
Сепулведа Луис
Београд: Paideia, 2009. +

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ ЗА ЈУН И ЈУЛ 2010. ГОДИНЕ

1. КОЛИБА: где се трагедија сукобљава са вечношћу
   Јанг Вилијем
   Београд: Лагуна, 2009.

2. ДОДИР ТЛА
   Маника Рани
   Београд: Лагуна, 2009.

3. ГЛАСОВИ У ВЕТРУ
   Олујић Гроздана
   Београд: Српска књижевна задруга, 2010.

4. ХИЉАДУ ЧУДЕСНИХ СУНАЦА
   Хосеини Халед
   Београд: Лагуна, 2008.

5. ЖИВОТ ПО МЕРИ
   Весли Мери
   Београд: Лагуна, 2009.

6. ИЗУЗЕТНА СТВОРЕЊА
   Шевалије Трејси
   Београд: Лагуна, 2009.

7. КАЛУЂЕР КОЈИ ЈЕ ПРОДАО СВОЈ ФЕРАРИ: прича о томе како да оствари те своје снове и узмете судбину у своје руке
   Шарма Робин
   Београд: Моно и Мањана, 2009.

8. ЛОВАЦ НА ЗМАЈЕВЕ
   Хосеини Халед
   Београд: Лагуна, 2008.

9. ОСИМ АКО
   Шилдс Керол
   Београд: Лагуна, 2009.

10. ДИГИТАЛНА ТВРЂАВА
    Браун Ден
    Нови Сад: Соларис, 2005.

11. ИГРА АНЂЕЛА
Сафон Карлос Руис
Београд: Чаробна књига, 2008.

12. МАТИ ПИРИНЧА
Маника Рани
Београд: Лагуна, 2004.

13. БЕЛЕШКЕ С МАЛОГ ОСТРВА
Брајсон Бил
Београд: Лагуна, 2008.

14. РЕЦЕПТИ ЗА СРЕЋУ
Ђокић Ана
Београд: Лагуна, 2009.

15. СЕЗОНА МАНГА
Малади Амулија
Београд: Бук, 2008.

Manika Rani : DODIR TLA / Laguna, 2009.

Preuzeto sa sajta: http://www.srbijanet.rs/kultura/knjizevnost/23242-dodir-tla-rani-manike.html

Preko debitantskog romana "Mati pirinča" književnice malajskog porekla Rani Manike, koji je postao svetski bestseler, i domaća publika se srela sa njenim imenom, a sada je isti izdavač "Laguna" objavio njen drugi roman "Dodir tla".

Spisateljica, koja živi u Londonu, sama u predgovoru upozorava čitaoce da u novom romanu ne očekuju sličnu priču, jer ovoga puta pozornica nije jugoistočna Azija niti se radi o idiličnoj porodičnoj sagi već je "svet u koji čitalac u oovm slučaju ulazi užasno prljav".

Radnja se dogadja u Londonu a junaci su sa društvenog dna u koji su gurnuti neprilagodjeni imigranti sa svih meridijana bivše britanske imperije i zemalja Evropske unije koji su se odali narkomaniji i prostituciji. Prema rečima prevodioca Dijane Radinović, "to je priča o surovoj starnosti zavisnosti a Manika koja na početku slika čarobni bajkoviti svet postepeno ga pretvara u sve mračniji i zlokobniji, a na kraju sasvim razoran".

Manika je po obrazovanju ekonomista i nju su kritičari posle pojave prvog romana "Mati pirinča" uporedjivali sa mnogo poznatijom dobitnicom Bukera Indijkom Arundati Roj (roman "Bog malih stvari"), jer je kroz sudbine žena jedne porodice čija rodonačelnica se bori da ih održi na okupu, dala sliku jedne, za nas, egzotične kulture u kolonijalnom i postkolonijalnom vremenu.

U "Dodiru tla" autorkin svet kao da je izronio iz drame Maksima Gorkog "Na dnu" samo što su to sada izgubljene duše koje krstare londonskim podzemljem.

Hoseini Haled : HILJADU ČUDESNIH SUNACA / Laguna, 2008.

Preuzeto sa sajta: http://www.laguna.rs/index.php?m=naslov&id=805

„Neodoljiv ep.“ / *Dejli telegraf*

„Nezaboravno.“ / *Izabel Aljende*

„Trijumf.“ / *Fajnenšel tajms*

„Ovaj roman neće dotaknuti samo najtvrđa srca...“ / *Gardijan*

„Ovo je snažno delo, koje tera na razmišljanje“ / *Literari rivju*

„Majstorsko pripovedačko tkanje... Hoseini je pisac od čije veštine zastaje dah.“ / *Ivning standard*

„Hoseini poseduje onaj redak dar, dikensovski osećaj za priču.“ / *Dejli telegraf*

„Strastvena, žestoka pripovest.... potresna i stvarna.“ / *Imidž*

Marijam je tek petnaest godina kada je šalju u Kabul da se uda za nesrećnog i ogorčenog Rašida, trideset godina starijeg od nje. Gotovo dve decenije kasnije, u zemlji koja ubrzano tone u propast, tragedija pogađa petnaestogodišnju Lejlu, koja mora da napusti svoj dom i stupi u Marijamino nesrećno domaćinstvo. Lejla i Marijam naći će utehu jedna u drugoj, njihovo prijateljstvo postaće veza snažna kao veza dve sestre, neraskidiva kao veza majke i kćerke.

Kako vreme prolazi, u Avganistanu na vlast dolaze talibani, ulice Kabula ječe od puščane paljbe i bombi, a život se pretvara u očajničku borbu protiv gladi, surovosti i straha. Istrajnost dve žene nailazi na iskušenja koja nisu mogla da naslute ni u najgorim košmarima. A ipak, ljubav ume da čoveka natera na nezamisliva dela, da mu pomogne da čudesnim junaštvom prevaziđe najstrašnije prepreke. Na kraju ljubav pobeđuje smrt i uništenje.

Hiljadu čudesnih sunaca je nezaboravan portret jedne ranjene zemlje i istinski dirljiva priča o porodici i prijateljstvu. Istovremeno prelepa i teška, priča o jednom nemilosrdnom vremenu, nesvakidašnjem prijateljstvu i neuništivoj ljubavi.

Braun Den : DIGITALNA TVRĐAVA / Solaris, 2005.

Preuzeto sa sajta: http://www.knjizara.com/knjige/knjiga/116149_Digitalna%20tvr%C4%91ava_

Originalan naslov: Digital Fortress / Dan Brown

VRHUNSKA ŠIFRA JE MOĆNA, OPASNA - I NEREŠIVA...

Kada je nepobediva mašina za dešifrovanje Agencije za nacionalnu bezbednost naišla na tajanstveni kod koji nije mogla da reši, Agencija je pozvala svog glavnog kriptografa, Suzan Flečer - genijalnu, prelepu matematičarku. Njeno otkriće potresa sam vrh vlasti. Agencija za nacionalnu bezbednost postaje talac... i to ne talac kojem se preti pištoljima i bombama, već kodom koji je toliko genijalno složen da bi njegovo obelodanjivanje i puštanje u opticaj uništilo američku obaveštajnu službu. Zarobljena u vrtlogu tajni i laži, Suzan Flečer se bori da spase agenciju u koju veruje. Kada shvati da su je svi izdali, otkriva da se bori ne samo za sopstvenu zemlju, nego i za sopstveni život, i naposletku, za život čoveka kojeg voli.

«Više obaveštajnih tajni nego kod Toma Klensija... Digitalna tvrđava je bliža istini nego što bi se to bilo ko od nas usudio i da pomisli.»
- MakDonel Ulš, upravnik Instituta za nacionalnu bezbednost

«Jedan tehno-triler je uzbudljiv onoliko koliko je uverljiv - a da je ova priča Dena Brauna, od koje osećate napetost u stomaku, makar malo realnija, od preokreta u njoj biste se osećali kao da ste tresnuli o zid.»

- Dejvid Poug, časopis Mekvorld

Brajson Bil : BELEŠKE S MALOG OSTRVA / Laguna, 2008.

Preuzeto sa sajta: http://www.knjizara.com/knjige/knjiga/121422_Bele%C5%A1ke%20s%20malog%20ostrva_

Originalan naslov: Notes From a Small Island / Bill Bryson

Posle gotovo dve decenije u Engleskoj, Bil Brajson odlučuje da se na izvesno neko vreme preseli u Sjedinjene Američke Države kako bi njegova deca iskusila život u drugoj zemlji, njegova žena mogla da uživa u kupovini do deset uveče sedam dana nedeljno i, što je najvažnije, zato što je pročitao da tri miliona i sedam stotina hiljada Amerikanaca veruje da su ih u nekom trenutku oteli vanzemaljci i – shvatio je da je potreban svom narodu.

Ali pre nego što napusti svoju voljenu kuću u severnom Jorkširu, Brajson insistira pošto-poto želi da još jednom proputuje Englesku, da krene na neku vrstu oproštajnog puta zelenim i prijatnim ostrvom koje mu je toliko dugo bilo dom. Njegov cilj je da istraži lice i naličje zemlje (onakvo kakvo jeste) i da ispita šta je to što toliko voli u zemlji koja je izmislila sos marmitmarmajt, pomorskog heroja čija je želja na samrti bila da ga poljubi tip po imenu Hardi, imena gradova kao što su Farlij Valop, Titsi i Šelou Bouels, ljude koje govore „ne treba gunđati“, pomorskog heroja čija je želja na samrti bila da ga poljubi tip po imenu Hardi, i kviz Pitajte baštovana.

„Sjajna knjiga... Ono što je zabavno je što govori o Brajsonu isto koliko o Engleskoj.“
Sandej telegraf

„Brajson je zabavan zato što se ne plaši da dâ celog sebe.“
Dejli ekspres

Đokić Ana : RECEPTI ZA SREĆU / Laguna, 2009.

Preuzeto sa sajta: http://www.laguna.rs/index.php?m=naslov&id=1048

Kroz vizuru šest žena: sedamdesetogodišnje Ade, tridesetpetogodišnjakinja Tanje, Dragane, Sandre i Sonje, i petnaestogodišnje Marine, ovaj roman bez cenzure progovara o intimnim promišljanjima urbanih žena različitih generacija, o seksu, ljubavi i muškarcima - prijateljima, očevima i muževima (bivšim, sadašnjim i pokojnim).
Šta povezuje šest sudbina ovih žena?
Beograd 1999. godine, šest dana pre američkog bombardovanja Srbije, prijateljice iz detinjstva sastaju se u kafiću nakon što se jedna od njih vratila iz Zagreba, gde je ostavila muža. Njen doživljaj rodnog grada s jedne strane, te odnos drugih prema njoj i „neprijateljskoj“ državi u kojoj je odlučila da živi, druga su dimenzija ovog romana u kojem se govori o stavu beogradskih porodica prema ratu i raspadu Jugoslavije.

Maladi Amulija : SEZONA MANGA / Buk, 2008.

Prija Rao je napustila Indiju kada joj je bilo dvadeset godina. Otišla je na studije i nikada se više nije vraćala. Sada, sedam godina nakon odlaska, nema više nikakvih izgovora. Mora da se vrati u Indiju, ali i da svojoj porodici saopšti novosti: da se verila sa Nikom Kolinsom, prijatnim i nežnim Amerikancem. Međutim, udaja za stranca slomiće srca članovima njene porodice. Povratak u Indiju je svojevrsno iskustvo za Priju. Stvari, koje su naizgled bile normalne (poput bivola koji tumara po sveže postavljenom asfaltu, na primer) najednom su postale veoma čudne. Međutim, Prijini rođaci su ostali potpuno isti. Njeni majka i otac insistiraju da je vreme da za nju dogovore udaju sa „lepim Indijcem“...

Predstavljen "Pravopisni rečnik srpskog jezika"

Tanjug | 14. 04. 2010. - 09:23h | Foto: Blic, Fonet

Preuzeto sa sajta: Blic.rs

"Pravopisni rečnik srpskog jezika", autora Milana Šipke, "kamen je temeljac srpske kulture i srpskog identiteta u decenijama koje su pred nama", ocenio je predsednik Vlade Vojvodine Bojan Pajtić, na predstavljanju tog kapitalnog leksikografskog dela u izdanju "Prometeja".

Milan Šipka

Istakavši da će ta knjiga biti nezaobilazna literatura u školama, bibliotekama "i svakoj kući u Srbiji i svuda gde živi srski narod", Pajtić je izrazio zadovoljstvo što je pokrajinska vlada podržala taj izdavački i "istorijski poduhvat Šipke i njegovih saradnika".

Na veoma posećenoj promociji u holu zgrade Vlade Vojvodine, o tom praktično prvom pravopisnom rečniku srpskog jezika sa gramatičko-pravopisnim priručnikom, govorili su i teatrolog Jovan Ćirilov, direktor "Prometeja" Zoran Kolundžija i autor.

Profesor iz Sarajeva dr Šipka, koji je u dosadašnjem plodnom stvaralaštvu objavio mnogobrojne knjige i druge radove o srpskom jeziku a, kako je istakao Kolundžija u svom predstojećem petogodišnjem planu predvideo čak 40 novih naslova, rekao je da je rad na rečnicima izuzetno težak posao koji zahteva mukotrpan rad godinama i po desetak sati dnevno.

"Najveće zločince i ubice ne bi trebalo osuđivati na tešku robiju sa bukagijama i lancima nego im treba dati da pišu rečnik", našalio se Šipka i dodao da se u težinu i napore tog posla uverio radeći sa akademikom Ivanom Klajnom na "Velikom rečniku stranih reči i izraza", kao i na ovom delu.

"Ovaj rečnik je kamen temeljac srpske kulture i srpskog identiteta", rekao je Pajtić na predstavljanju rečnika

Napominjući da je "sam sebe osudio" da sastavlja i piše rečnike radi podizanja nivoa lingvističkog obrazovanja i širenja srpske jezičke kulture, on je istakao da je ovo kapitalno izdanje po svom naslovu, nameni i sadržaju prvi srpski standardnojezički priručnik u poslednjih 100 godina.

Namenjen je "izvornim govornicima srpskog jezika", pre svega onima koji su po svojoj profesiji dužni da govore i da pišu pravilno, novinarima, spikerima, prevodiocima, vaspitačima, lektorima, glumcima, službenicima u administraciji, kulturnim i javnim radnicima, uključujući tu i političare, naglasio je Šipka.

Akademik Klajn, koji iz zdravstvenih razloga nije prisustvovao promociji, u pisanoj poruci je napomenuo da se još koristi prethodni "Pravopis srpskohrvatskog jezika" iz 1960. godine u zajedničkom izdanju Matice srpske i Matice hrvatske, "iako je danas potpuno neaktuelan".

Tako, nažalost, pola veka nismo imali odavno planirani akcenatski rečnik, normativnu gramatiku niti ortoepski priručnik, ali zahvaljujući neumornom Šipki ta praznina biće popunjena, poručio je Klajn i dodao da će novi rečnik "razgrabiti svi oni kojima je važno da reči svog maternjeg jezika pišu i izgovaraju po pravilima jezičkog standard".

Vrstan poznalac reči, našeg jezika uopšte i stvaralac koji je, kako je rečeno

vlasnik najveće kolekcije rečnika, leksikona i priručnika, Ćirilov je naglasio da je pred nama "epohalna knjiga" koja je, osim velike upotrebne vrednosti, značajna i po tome što ravnopravno tretira ekavicu i ijekavicu u srpskom jeziku.

Napominjući da nije naročito mnogo sarađivao s autorom na tom delu, Ćirilov je rekao da je Šipki dao određene savete i podržao ga u tome da raščisti "neke dileme i silne dublete", gde god je to moguće i odluči se za jedu varijantu pravilnog pisanja reči ili sklopa reči.

Kolundžija, vlasnik i direktor "Prometeja", podsetio je da je na rečniku rađeno dugo i mukotrpno, pre svega zbog nedostatka finansijskih sredstava i izostanka podrške od nadležnih ministarstava.

On je naglasio da u Srbiji kapitalna dela nacionalne kulture, poput ovog, "nastaju kao plod slučaja, neverovatnog entuzijazma pojedinaca i zahvaljujući prenumerantima, kao u doba Dositeja i Vuka i ponekad razumevanjem odgovornih javnih ličnosti".

U ovom teškom i haotičnom vremenu koje ne ugrožava samo nas nego i mnogo razvijenije, "jasno je da nas ima spremnih da gradimo, da nas ima koji ne verujemo da se Srbija odriče svog jezika i kulture", istakao je Kolundžija i dodao da ovakve knjige ne bi smelo da budu plog slučajnosti.

Večernje novosti utorak, 2. februar 2010.

Večernje novosti

Ivan Klajn

NIJE moja nadležnost da određujem kojim će se pismom pisati u Srbiji, a mislim da nije ni nadležnost pravopisa. O tome odlučuju oni koji pišu zakone, naravno uz savetovanje sa stručnjacima za jezik. Ovo je za “Novosti” rekao akademik Ivan Klajn povodom apela koji mu je uputio Dragoljub Zbiljić, predsednik Izvršnog odbora Udruženja “Ćirilica” u Novom Sadu, o čemu smo pisali u prethodnom broju našeg lista.

Zbiljić je apelovao na Klajna, inače predsednika Odbora za standardizaciju srpskog jezika, da ne dopusti objavljivanje novog pravopisa srpskog jezika (čija je izrada u toku u Matici srpskoj) u dvoazbučju, odnosno u ćiriličnoj i latiničnoj verziji.

- Sam Zbiljić je u svojim mnogobrojnim knjigama isticao da u Beogradu ima jedva 20 odsto javnih napisa na ćirilici, u Novom Sadu još manje. U svojoj najnovijoj knjizi on tvrdi da danas ima samo 2 procenta ćirilice u opštoj javnoj upotrebi u Srbiji. Ako je tako, onda pravopis ne može tih navodnih 98 odsto da prepusti slobodnoj volji pojedinaca, bez ikakve norme. Rasprave oko toga da li je latinica i srpska, ili je samo “hrvatska gajevica” imaju čisto akademski značaj. Ako Udruženje “Ćirilica” uspe da ubedi Ministarstvo prosvete, Vladu i ustavotvorce da ćirilicu proglase za jedino srpsko pismo, onda će Matičin pravopis važiti samo za nju - ističe Klajn i zaključuje:

- Ovako, dokle god na ulicama, u mnogobrojnim listovima i časopisima, u knjigama i na televiziji čitamo tekstove i natpise pisane latinicom, dužni smo da i na njih primenjujemo pravopisna pravila.

Ako govorimo istim jezikom, ne znači da smo isti narod

▲ Klajn smatra da, kad je reč o jezicima, nema mesta patriotizmu jer srpsko-hrvatski postoji oko dva veka

Srpski, bosanski, hrvatski i crnogorski nisu četiri različita jezika, već jedan sa četiri naziva, slaže se većina lingvista sa Balkana, ali bez obzira na to, poslednjih 20 godina stvoreni su veštački jezici. Ivan Klajn kaže da ne postoji austrijski jezik i da Austrijanci nemaju problem da kažu da govore nemačkim jezikom.

REČNIK – Patriota ste ako govorite srpskim jeziom i pišete ćirilicom. Patriota ste ako govorite hrvatski i ne priznajete da znate srpski. Ako kažete nešto drugačije, nailazite na osudu. Tako je, na primer, i Snježana Kordić, hrvatski lingvista, optužena da potkopava temelje hrvatske države jer je u svojoj knjizi „Jezik i nacionalizam" napisala da se u Srbiji, Hrvatskoj, BiH i Crnoj Gori govori istim jezikom.

Veštačke jezike, prema mišljenju stručnjaka sa Balkana, stvorili su narodi kako bi se međusobno razlikovali. Lingvista Ivan Klajn slaže se sa Snježanom Kordić da ova četiri naroda govore istim jezikom i da jedino političke elite to ne priznaju.

SRPSKO-HRVATSKI REČNIK

pegla	glačalo
ogledalo	zrcalo
tastarura	tipkovnica
monitor	zaslon
stativa	vratnica
ofsajd	zaleđe
avion	zrakoplov
voz	vlak

- Snježana Kordić je, možda, jedina od lingvista koja po ovom pitanju u Hrvatskoj ne zastupa proustaške tvrdnje, već samo ono što je o jeziku naučno ispravno - kaže Klajn za „24 sata".

Klajn smatra da, kada je reč o jezicima, nema mesta patrotizmu i podseća da termin „srpsko-hrvatski jezik" postoji još od tridesetih godina 19. veka. Najmlađi je crnogorski jezik, na kojem će se od septembra izvoditi i nastava u školama, ali Klajn kaže da nema razlike između srpskog i crnogorskog.

- Crnogorski jezik? To je koješta. Uzeli su iz dijalekata tri slova da bi stvorili razliku, ali razlika ne postoji - kaže Klajn.

Kada je reč o hrvatskom jeziku, kaže da je „novogovor" stvoren u vreme Franje Tuđmana, da su tada unete veštačke reči, ali da su gramatička struktura i fonetski sistem srpskog i hrvatskog jezika isti.

- Bosanci i Crnogorci su pošli od toga da imaju pravo da jezik nazovu po državi, ali opet, ne postoje američki ili austrijski jezik i ti narodi nemaju problem da svoj jezik zovu imenom neke druge države i ne smatraju da im je time neko nešto oteo - kaže Klajn. *A. Slović*

KOMENTARI NA SAJTU INDEX HR

Naravno da je isti jezik.To je svima jasno,samo sto neće svi da priznaju. Da nije tako, ja sada ne bih mogao da budem učesnik u ovom forumu kao i u bilo kom forumu BiH, Crne Gore i Srbije

Ma žena je potvrdila ono cega je svako normalan svjestan, e sada, druga je stvar sto je na ovim prostorima jos dominantan dio moronske populacije, koja pada na političke fraze o zasebnosti ovog ili onog naroda.

A i jedan zagrepčanin ce pre da razume govor jednog beograđanina nego jednog splićanina

Naročito kad mi kažu zejtin, sirče, boranija.... sve ih kužim aha

No, kako bi se trebao zvati taj isti jezik? Mislim da varijante hrvatsko-srpski, srpko-hrvatski i jugoslavenski jezik ne dolaze u obzir. Predlazem stoga balkanski

Шта јесте, а шта није српски

МИЛАН ШИПКА

Не треба приговарати само лингвистима него и политичарима, и српској националној заједници што се након проглашавања посебних, националних језика, хрватског и бошњачког нису јасно одредили према имену и стандарду језика којим се служимо

Уз бројне извјештаје штампаних и електронских медија поводом јавног представљања Правописног речника српског језика – са правописно-граматичким саветником, па и уз саме напомене у Предговору и Упутствима за коришћење тога дјела, потребно је дати још неколико објашњења ради уклањања могућих и стварних недоумица у вези са језиком којим свакодневно говоримо и пишемо.

Кад је речено да је Правописни речник српског језика у протеклих стотину година први у цјелини српски стандарднојезички приручник (по свим наведеним елементима: наслову, намјени и садржају), ваља имати на уму да смо ми од првих десетљећа прошлога вијека, искључи ли се кратак период Другог свјетског рата, до коначне дисолуције заједничког српскохрватског стандардног језика 1990, имали језичке приручнике (прије свега, оне нормативнога карактера) који су и по насловима и садржајима били српскохрватски. Тако смо од 1923, тј. од његовог првог издања, све до посљедњег, 1950, имали Белићев Правопис српскохрватског књижевног језика. Он јесте био намијењен корисницима који су се служили српским стандарднојезичким изразом (на хрватској страни употребљавао се Бораниће̂в правопис), али је готово све то вријеме, а посебно након Правописног упутства, које је 1929. године донијело Министарство просвете Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, не само по наслову него и по садржају био српскохрватски. Од 1960. до 1993. служили смо се заједничким Правописом српскохрватскога књижевног језика са напоредним, а нормативно идентичним латиничким издањем под насловом Pravopis hrvatskosrpskoga književnog jezika двију Матица, српске и хрватске, чији је садржај, наравно, још више одговарао томе наслову. Наша најпознатија, и досад најбоља, двотомна граматика Михаила Стевановића, издата 1964 (I том) и 1969 (II том) под насловом Савремени српскохрватски језик, израђена је на основу књижевнојезичке грађе и лингвистичких радова с цијелог српскохрватског језичког подручја (дакле, и српских и хрватских извора). У исто вријеме двије Матице заједнички су почеле припремати и издавати Речник српскохрватскога књижевног језика, у ћириличком и латиничком издању (ово друго под насловом Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika). Иако је хрватска страна након усвајања Декларације о називу и положају хрватског књижевног језика (1967), када је и почело растакање заједничког српскохрватског стандардног језика, одустала од тога заједничког пројекта, Матица српска довршила га је сама. Служећи се грађом из истих извора и под истим насловом: Речник српскохрватскога књижевног језика издала је свих шест ћириличких томова. Још одранije Српска академија наука и уметности покренула је рад на великом Речнику српскохрватског књижевног и народног језика, чија је прва књига изашла 1959. Ни тај пројекат није напуштен. Прије четири године, 2006, објављена је XVII књига, стигло се до слова О, а познаваоци тога посла процјењују да ће, уз досадашњи темпо рада, бити потребно још 20–30 година да се стигне до краја.

Након коначне дисолуције заједничког српскохрватског стандардног језика (1990) и проглашавања посебних, националних стандардних језика, хрватског и бошњачког (под неадекватним називом босански језик) и појаве њихових посебних стандарднојезичких приручника (правописа, граматика и рјечника), било је нормално очекивати да се и овдје утврде основе српске језичке политике у новонасталој ситуацији, те да се на основу тога приступи изради српских стандарднојезичких приручника и поради на његовању језичке културе на темељима српске филолошке традиције и књижевнојезичких узора. Али то се ни након двадесет протеклих година није догодило. Измијењене су смо етикете: српски умјесто српскохрватски. Тако је у издању Матице српске 1993. године објављен Правопис српскога језика, који је садржински, од терминологије до лексичких дублета, остао мање-више српскохрватски. Настављен је рад на Речнику српскохрватског књижевног и народног језика. Донесен је чак и посебан закон о том рјечнику, а на његовој изради ангажован је знатан дио лингвистичких кадровских потенцијала у Србији. У новије вријеме, након дугог чекања, појавио се једнотомни Речник српскога језика

(2007), који се такође није ослободио српско-хрватског дублетизма, па у њему налазимо нпр. ријечи одгојитељ у значењу „васпитач", одгојитељица – „васпитачица; гувернанта", одгојити – „васпитати", затим тискар у значењу штампар, тискара и тискарница – штампарија, тискарски – штампарски, тискарство – штампарство и сл. Ту чак можемо наћи и кроатизме као што су позор као војни термин, с опширним објашњењем: „команда да се стане мирно, с рукама уз тело и подигнутим погледом...". Неко ко жели да упозна терминолошку лексику српског језика, могао би помислити да се у српској војсци тако стварно командује. Ово утолико прије што уз ову одредницу не стоји никакав квалификатив, или бар упута на устаљени српски војни термин мирно! Ни Обртатни речник српскога језика Мирослава Николића (2000) у том погледу не стоји много боље од поменутог једнотомника. Тога је свјестан и сам аутор, један од наших најугледнијих лексикографа, па у Уводним напоменама каже да су у његов рјечник, "који у наслову има назив српског језика, уношене, додуше умерено, и многе речи (одн. варијантне речи) које се у нас сматрају кроатизмима (или то јесу)", правдајући тај поступак тиме што „после вишедеценијског српско-хрватског државно-политичког и језичког заједништва није ни лако ни једноставно (а питање је колико је потребно) поделити лексику на 'српску' и на 'хрватску', и то у генетски, типолошки и структурално једном језику, који се у науци доскора називао (или се још увек назива) српскохрватским".

По томе испада да ми имамо српски језик, а да не знамо шта под тим ваља разумијевати, шта јесте, а шта није српски. Ту чињеницу не потврђују само дати примјери из дјела наших угледних лингвиста и њихове дилеме него и неодређен однос српске заједнице у цјелини према српском језику и његовој употреби. Тако у Уставу Србије (још од 1990. године до данас!?) стоји сљедећа одредба: „У Републици Србији у службеној је употреби српскохрватски језик, који се, кад представља српски језички израз, екавски или ијекавски, назива српским језиком." Није онда ни чудно што су нам стандарднојезички приручници по садржају српскохрватски, јер тај је језик у „службеној употреби српскохрватски", иако остаје питање зашто то, осим у Речнику САНУ, није назначено и у насловима. Стога за такво стање не треба

ЈУГОСЛАВ ВЛАХОВИЋ

приговарати само лингвистима него и политичарима, и српској националној заједници у цјелини, што се у новим околностима нису јасно одредили према имену и стандарду језика којим се служимо. Ипак, било би нормално, јер то допушта и постојећа формулација у Уставу Србије, да под насловима у којима стоји српски језик (Правопис српског језика, Речник српског језика и сл.) буде обрађен српски језички израз, а не српскохрватски језик. Насупрот таквој пракси, избор одредница за Правописни речник српског језика и њихова правописна и граматичка обрада, и поред свих тешкоћа и могућих пропуста (барем у првом изданњу, које ће се дорађивати), показује тежњу да се уклони тај несклад. С тим у вези у уводном дијелу Речника истакнуто је да је српски све оно што стварно постоји и што је овјерено употребом у српској књижевној, стандардној језичкој и говорној пракси. Ту не може бити дилема. При томе ни на који начин нисмо упадали у замку језичког пуризма. Све и кад бисмо хтјели, ми се међусобних утицаја из времена – како каже Николић – „вишедеценијског српско-хрватског државно-политичког и језичког заједништва" и отворене језичке комуникације, која ни данас није прекинута, не можемо ослободити. А, руководећи се девизом „Ко прима – добија!", ми то и нећемо, без обзира на то што се према ријечима и облицима примљеним из српског језичког израза други односе с аверзијом и настоје да их по сваку цијену потисну из употребе. Преко Хрвата нпр. примили смо из чешког језика ријечи збирка, часопис, наслов, обред, околност, повод, предмет, спис, па онда успјех, устав, учинак и бројне друге бохемизме, које данас нормално употребљавамо као своје, а немамо за њих ни одговарајућих замјена. Као своје употребљавамо и повећи број ријечи које су – како каже и академик Клајн, консултант и супервизор нашег Речника – „потпуно изгубиле хрватско обележје", наводећи (у Српском језичком приручнику) као примјере, поред осталих, лексеме бројка, исход, уређај, течај, возило, здравство, поузеће (као поштански термин), потрага, гласина, латица, свратиште, дворед, страховлада и др. Осим тога, ми српски језик нисмо свели само на београдски или србијански израз. С тим у вези у уводу Правописног речника српског језика нагласили смо сљедеће:

„Српски стандардни језик употребљавао се и употребљава на веома широком простору, у дијалекатски и национално различитим срединама (Србији, Босни и Херцеговини, Црној Гори и Хрватској), па се због тога у њему јављају одређене разноликости, које, без обзира на дјелимично подударање с другим сродним језичким стандардима,... припадају српском стандардном језику..." Нама не пада на памет да се одричемо српских ријечи и облика сретан, грах,

мрква спасити и сл., уобичајених у говору Срба изван Србије, само зато што тако говоре и Хрвати, Бошњаци и други. То исто вриједи и за ијекавски изговор, који је српски колико и екавски, без обзира на то што се њиме служе у стандарду Бошњаци и Хрвати (водећи ипак рачуна о томе да се савремени српски ијекавски стандард у доста детаља разликује од хрватског).

У Правописни речник српског језика нису, наравно, узете у обзир ријечи и облици који нису уобичајени и овјерени у савременој српској говорној и стандардној језичкој пракси, као што су нпр. наведени кроатизми из српског једнотомника. Такав приступ диктиран је намјеном Речника, тј. практичним разлозима, а не пуризмом или некаквим „сепаратизмом". Корисници којима се нуди тај приручник интересоваће се шта је правилно, а шта није, у њиховом језичком изразу, а он је српски (у најширем смислу те ријечи). Стога смо ишли у сусрет потребама корисника, имајући на уму и општу потребу дефинисања његовања и усавршавања норме и културе српског језичког стандарда. Тиме нисмо жељели ни да негирамо једност српскохрватског стандардног језика, нити да потврђујемо статус његових варијаната (српске и хрватске) као посебних језика. То је тема за теоретске расправе, које још нису завршене, ни код нас, ни у славистичкој науци у свијету. (Недавно је нпр. у Минхену објављена обимна и вриједна књига тога садржаја, под насловом Das Serbokroatische zwischen Lingvistik und Politik / Српскохрватски између лингвистике и политике/). У тим расправама, наравно, можемо и морамо да учествујемо, али оне не смију бити препрека утврђивању, упознавању и његовању сопственога, српског језичког израза и изради његових темељних и пратећих приручника, нити се пак тај израз може профилирати према оваквим или онаквим појединачним или групним мишљењима у расправама о тим отвореним питањима, па макар их заступале и највише научне установе.

Ваља се надати да ће тим правцем и у том духу кренути наше укупне лингвистичке активности како не бисмо, неспремни на савладавање тешкоћа и мучени непотребним дилемама, стално тапкали у мјесту сужавајући тако простор за осавремењивање и усавршавање свога језичког стандарда, што је пријека потреба српске културе, а на ширем плану и учвршћивања темеља националног идентитета.